

Archeologienota

Anzegem, Stientjesstraat

Verslag van Resultaten

Titel
Archeologienota Anzegem, Stientjesstraat: Verslag van Resultaten

Auteur
Kim Fredrick

Erkende archeoloog
Tina Dyselinck 2015/00048

BAAC-Projectnummer
2017-0923

Plaats en datum
Gent, 12 september 2017

Reeks en nummer
BAAC Vlaanderen Rapport 596
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot
KBR

Inhoud

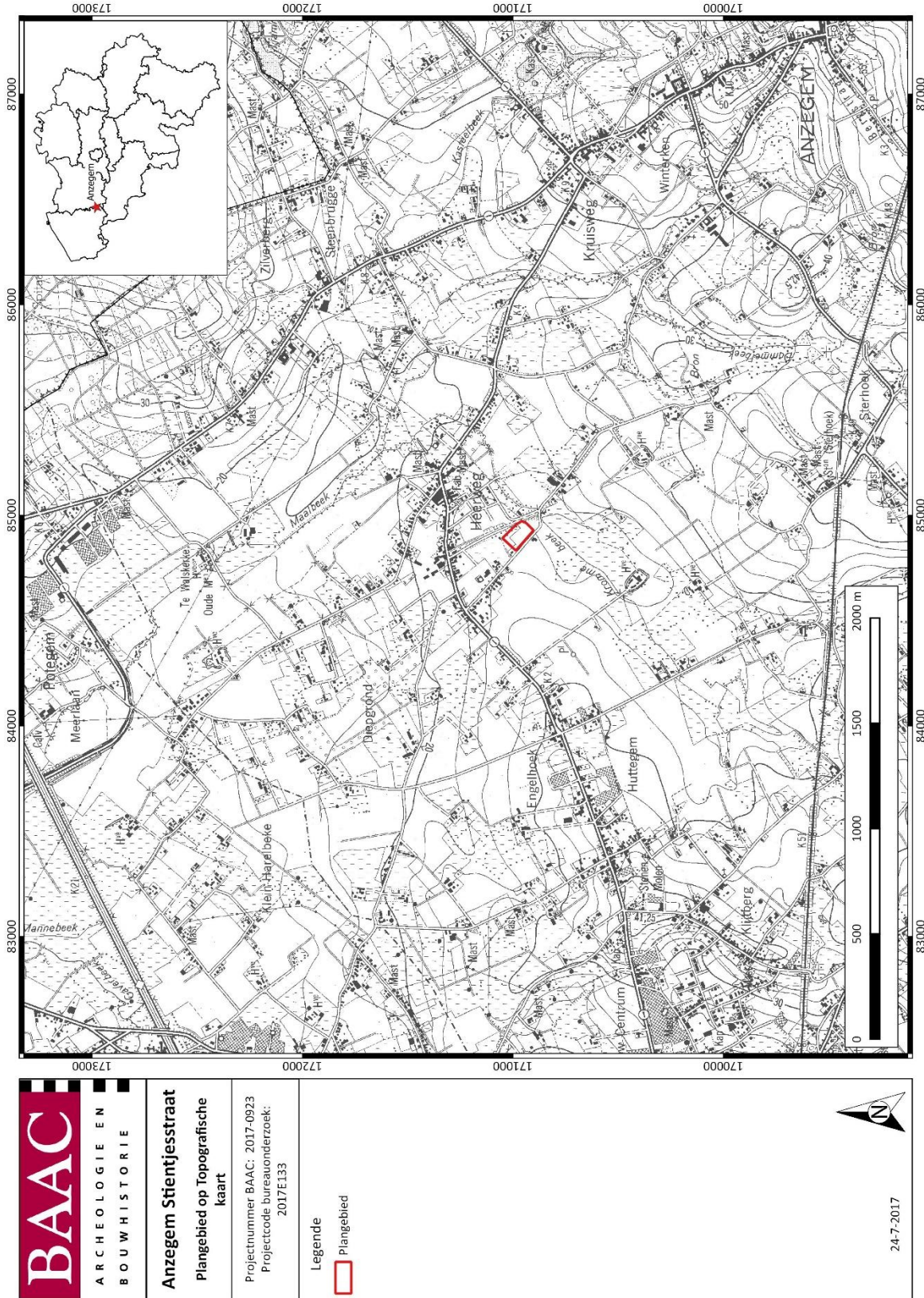
1	Bureauonderzoek	1
1.1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1.1	Administratieve gegevens	1
1.1.2	Juridisch kader en onderzoekstraject	4
1.1.3	Aanleiding	4
1.1.4	Gekende verstoringen	5
1.1.5	Geplande werken en bodemingrepen	5
1.1.6	Randvoorwaarden	10
1.2	Werkwijze en strategie	11
1.2.1	Onderzoeksvragen	11
1.2.2	Heuristiek	11
1.3	Assessmentrapport	13
1.3.1	Landschappelijk kader	13
1.3.2	Historisch kader	23
1.3.3	Cartografische bronnen	23
1.3.4	Archeologisch kader	33
1.4	Besluit	39
1.4.1	Archeologische verwachting	39
1.4.2	Potentieel op kennisvermeerdering	42
1.4.3	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	42
1.5	Samenvatting	44
2	Bijlagen	45
2.1	Lijst met figuren	45
2.2	Lijst met tabellen	45
2.3	Plannenlijst	46
2.4	Digitale bijlagen	49
2.4.1	Inplantingsplan verkaveling	49
3	Bibliografie	50

1 Bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

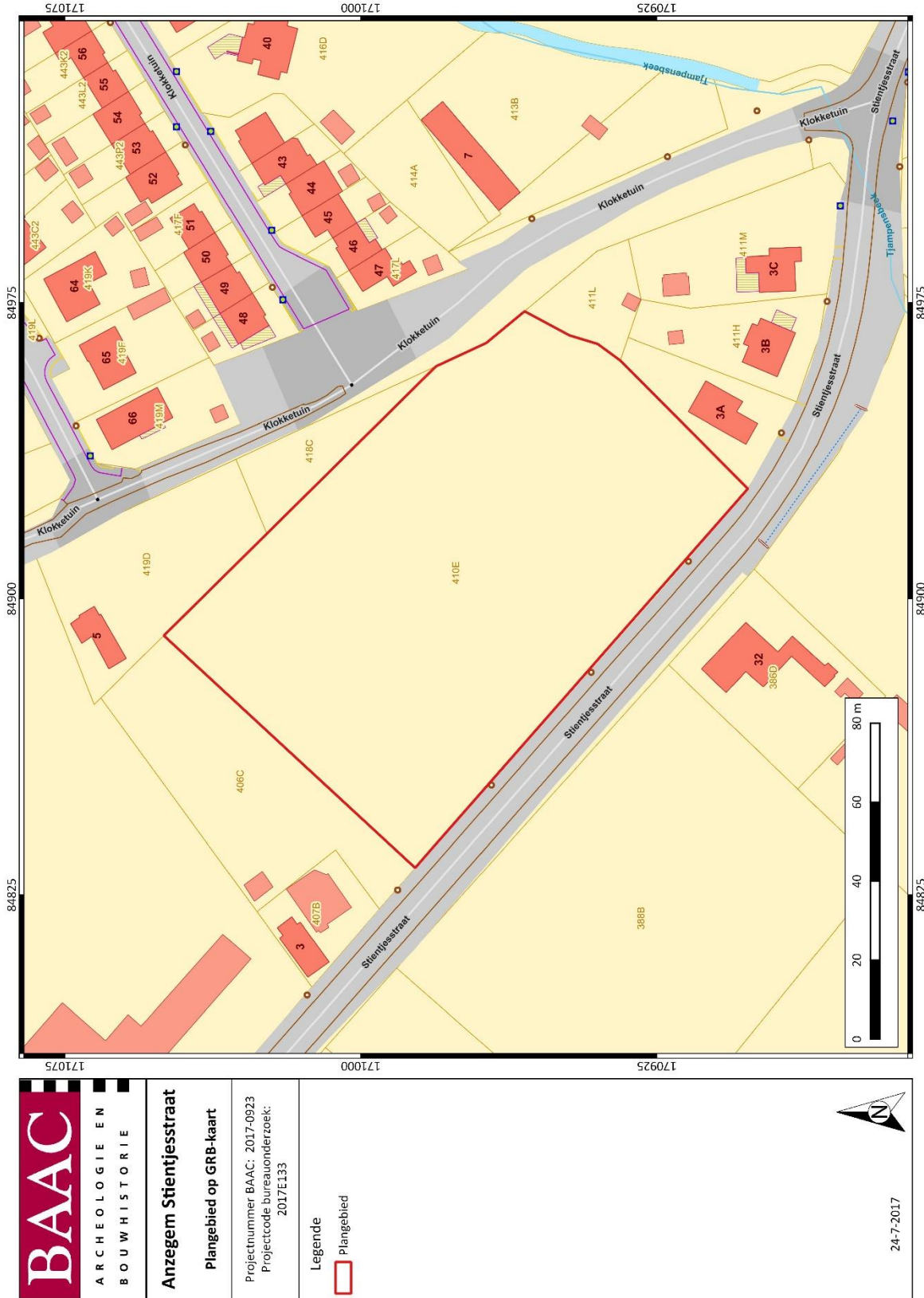
1.1.1 Administratieve gegevens

Naam site:	Anzegem, Stientjesstraat		
Ligging:	Stientjesstraat (ter hoogte van huisnummer 32), gemeente Anzegem, provincie West-Vlaanderen		
Kadaster:	Anzegem, Afdeling 1, Sectie f, Perceelnummer 410/E		
Lambertcoördinaten (EPSG:31370):	Noord:	x: 84890,6745	y: 171049,9381
	Oost:	x: 84972,8231	y: 170958,5042
	Zuid:	x: 84927,8820	y: 170901,9270
	West:	x: 84831,8306	y: 170986,2433
Projectcode BAAC Vlaanderen bvba:	2017-0923		
Projectcode bureauonderzoek:	2017E133		
Betrokken actoren:	Tina Dyselinck, veldwerkleider en erkende archeoloog; Kim Fredrick, archeoloog		
Betrokken derden:	Niet van toepassing		

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart¹

¹ AGIV 2017a

Figuur 2: Plangebied op kadastrakaart (GRB)²

² AGIV 2017c

1.1.2 Juridisch kader en onderzoekstraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving.

1.1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een verkavelingsaanvraag heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een nieuwbouw gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de aanleg van wooneenheden, privétuinen, een wadi en een weg) die qua omvang een directe bedreiging betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Anzegem, Stientjesstraat* bedraagt ca 10.377 m². Het valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³

Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor 'beschermde onroerend erfgoed' opgenomen in het Geoportaal. Aangezien de totale oppervlakte van het desbetreffende perceel 3.000 m² of meer bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016b

juli 2013 een archeologienota vereist. Deze bekrachtigde archeologienota wordt bij de verkavelingsaanvraag gevoegd.

1.1.4 Gekende verstoringen

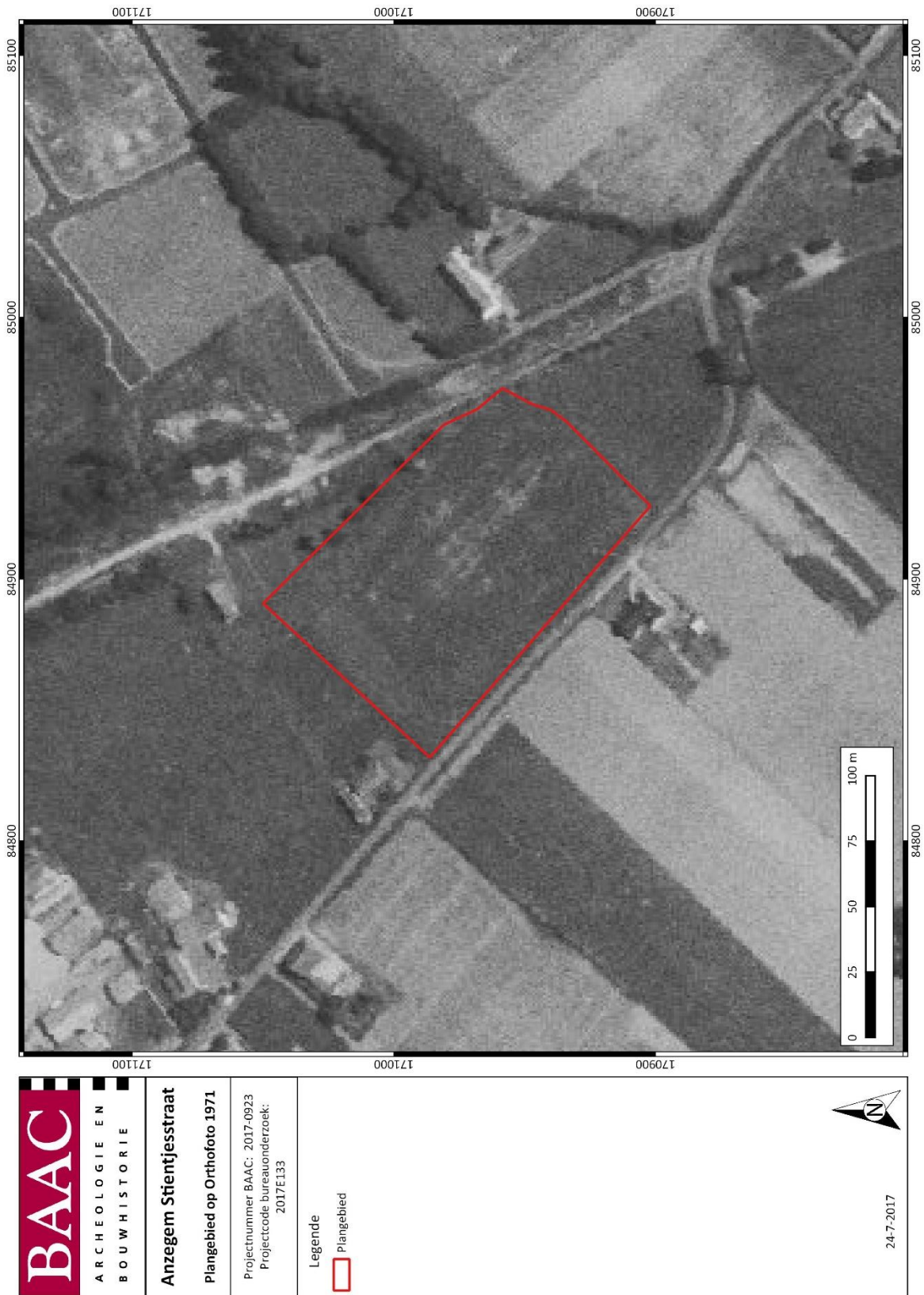
Na het consulteren van enkele luchtfoto's uit de 20^e eeuw werd vastgesteld dat het onderzoeksterrein geen bebouwing kende. Het perceel wordt tot op de dag van vandaag als akker- en weiland in gebruik genomen (Figuur 3, Figuur 4, Figuur 5). De toename van bebouwing rondom het plangebied is duidelijk zichtbaar op de verschillende luchtfoto's.

1.1.5 Geplande werken en bodemingrepen

De opdrachtgever plant op het terrein *Anzegem Stientjesstraat* een inplanting van een verkaveling, bestaande uit 7 loten. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven. Aangezien er sprake is van een verkaveling wordt voor het volledige plangebied een totale verstoring van het archeologisch bestand aangenomen.

In het plangebied is, afgaand op het voorlopige inplantingsplan, de bouw van 7 wooneenheden en een wadi met een toegangsweg gepland (Figuur 6). De diepteverstoring van de geplande wooneenheden is tot op heden onbekend. Voor de wadi zal de ondergrond tot een maximale diepte van 136 cm verstoord worden (Figuur 7). De toegangsweg naar de geplande wadi zal bestaan uit een steenslagfundering met een dikte van 40 cm en bovenop 12 cm dikke grasbetontegels opgevuld met kalksteenslag (Figuur 8).

Op dit ogenblik is het onderzoeksterrein onbebouwd en in gebruik als akkerland en/of weiland.

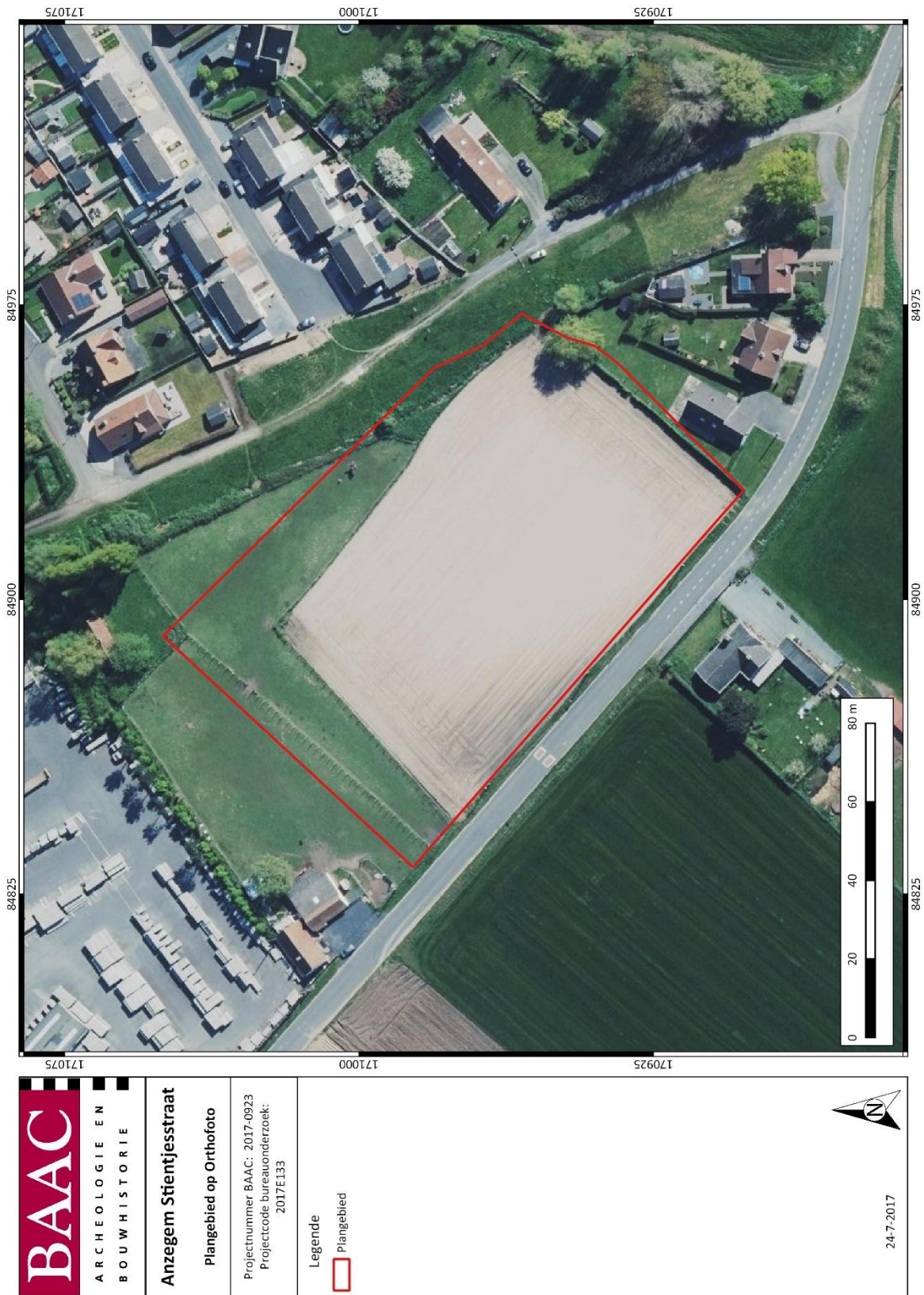
Figuur 3: Plangebied op orthofoto uit 1971⁴

⁴ AGIV 2017d

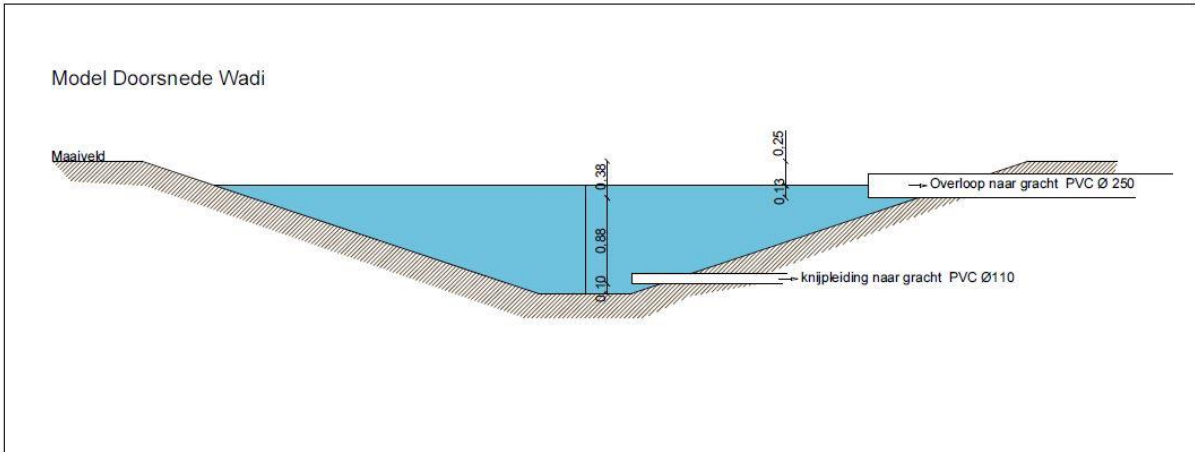
Figuur 4: Plangebied op orthofoto uit 1979-1990⁵

⁵ AGIV 2017e

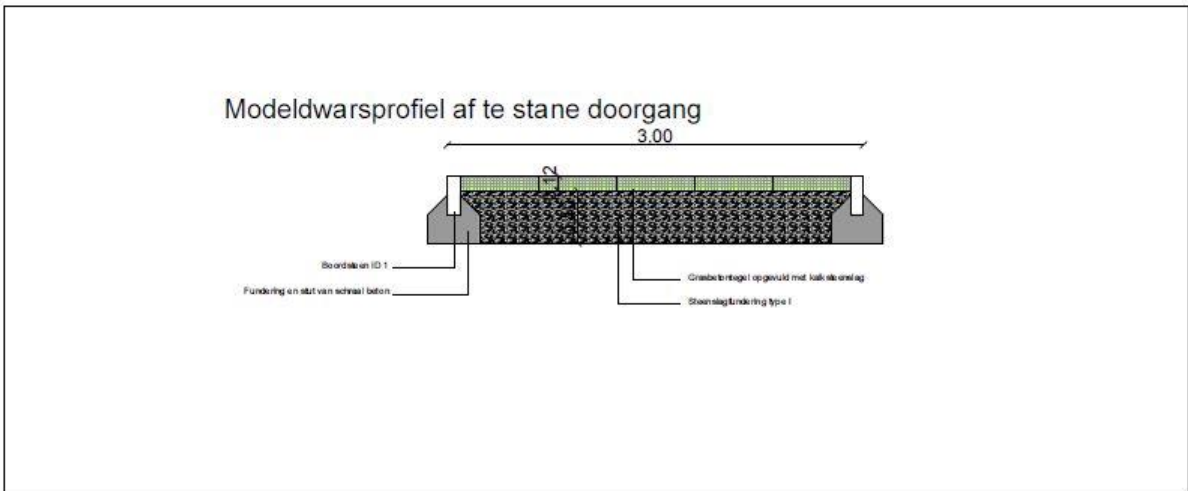

Figuur 5: Plangebied op meest recente orthofoto⁶

⁶ AGIV 2017f

Figuur 7: Doornede geplande wadi⁸

Figuur 8: Doornede geplande doorgang⁹

1.1.6 Randvoorwaarden

Vanwege het feit dat het terrein momenteel niet toegankelijk is voor onderzoek, betreft het een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek. Dit houdt in dat de ingreep in de bodem zoals gesteld in het programma van maatregelen op een later tijdstip, na het vrijkomen van het terrein, uitgevoerd dient te worden.

⁸ Plan aangebracht door initiatiefnemer; Oorspronkelijke schaal 1:50.

⁹ Plan aangebracht door initiatiefnemer; Oorspronkelijke schaal 1:50.

1.2 Werkwijze en strategie

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

1.2.1 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein:

- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de bewaringstoestand van deze waarden?
- Betreft het behoudenswaardige archeologische waarden?
- Wat is de relatie tussen deze waarden en het landschap?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

1.2.2 Heuristiek

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart
- Topografische kaart
- Orthofoto
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart

- Bodemkaart

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij wordt de gekende archeologische en historische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Naast de gangbare historische kaarten is ook Cartesius geraadpleegd.¹⁰

Volgende historische kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

- CAI-kaart
- Villaretkaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Poppkaart
- Vandermaelenkaart
- Topografische kaarten (resultaten van Cartesius ea)

De CAI-kaart wordt weergegeven met de topografische kaart als onderkaart. De onmiddellijke omgeving rondom wordt op de Villaret-, Ferraris-, Atlas der Buurtwegen, Popp- en Vandermaelenkaart besproken. De beschrijving gebeurde onder meer op basis van de legende uit *België in kaart*.¹¹ Indien er een bijzondere locatie op te merken is, wordt deze, indien mogelijk, vernoemd bij naam en uitgebreider beschreven. De historische en archeologische kaarten worden gebruikt om een historisch-archeologische interpretatie van de locatie te bekomen.

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

¹⁰ CARTESIUS 2017a

¹¹ BEYAERT et al. 2006

1.3 Assessmentrapport

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

1.3.1 Landschappelijk kader

Hieronder volgt een overzicht van het grondgebruik en de aardkundige, hydrografische en fysisch-geografische gegevens van het plangebied.

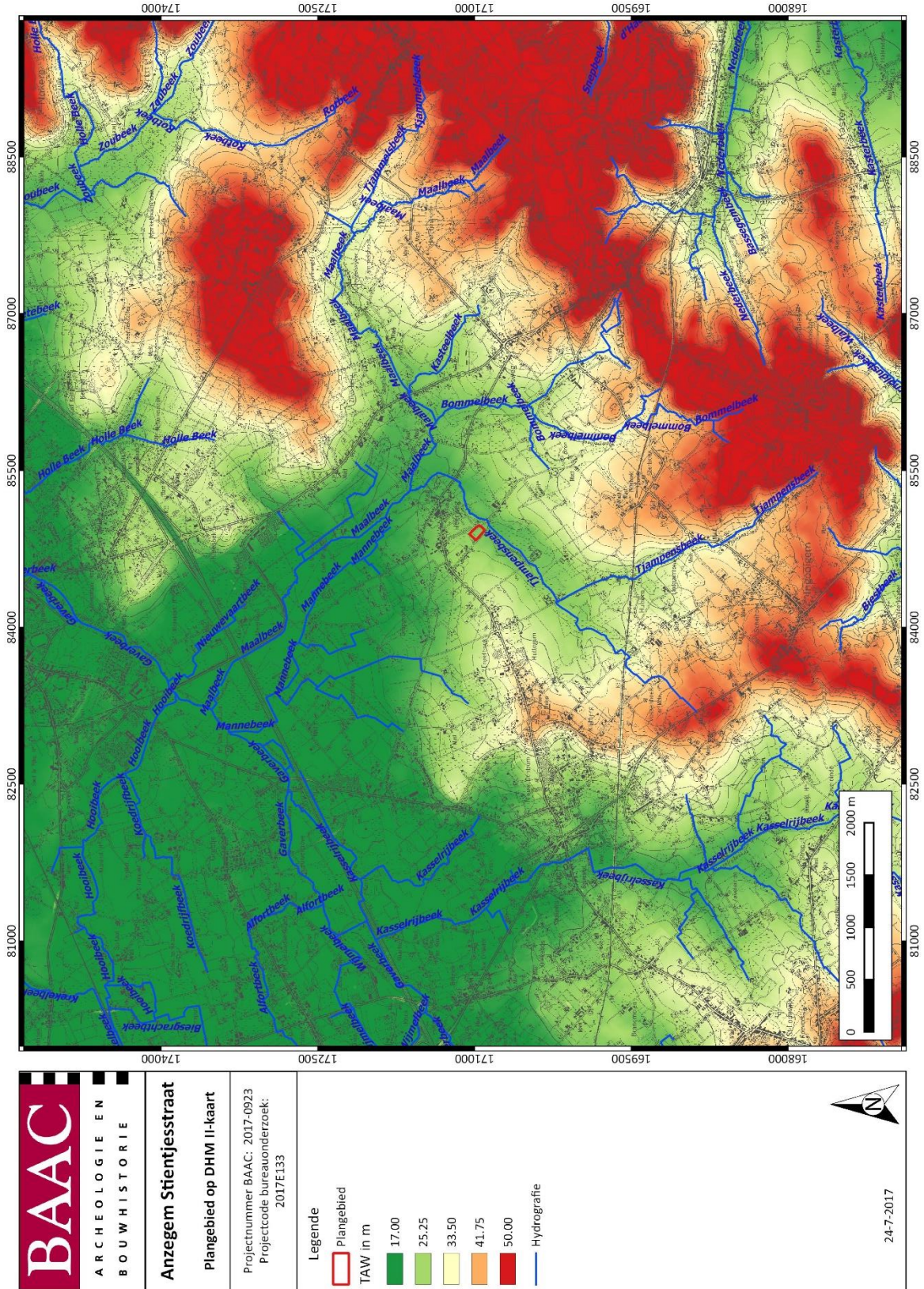
1.3.1.1 Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op de kadasterkaart (Figuur 2). Het plangebied *Anzegem Stientjesstraat* is gelegen in de West-Vlaamse gemeente Anzegem aan de Stientjesstraat. De gemeente wordt in het noorden begrensd door Waregem, in het oosten door Wortegem-Petegem, in het zuiden door Avelgem en in het westen door Zwevegem en Deerlijk.

Het plangebied situeert zich ten zuiden van de bebouwde kern van Heerweg/Heirweg, een gehucht van Anzegem. Ten noorden van het plangebied is een bebouwde zone aanwezig en in het zuiden voornamelijk akker- en weiland.

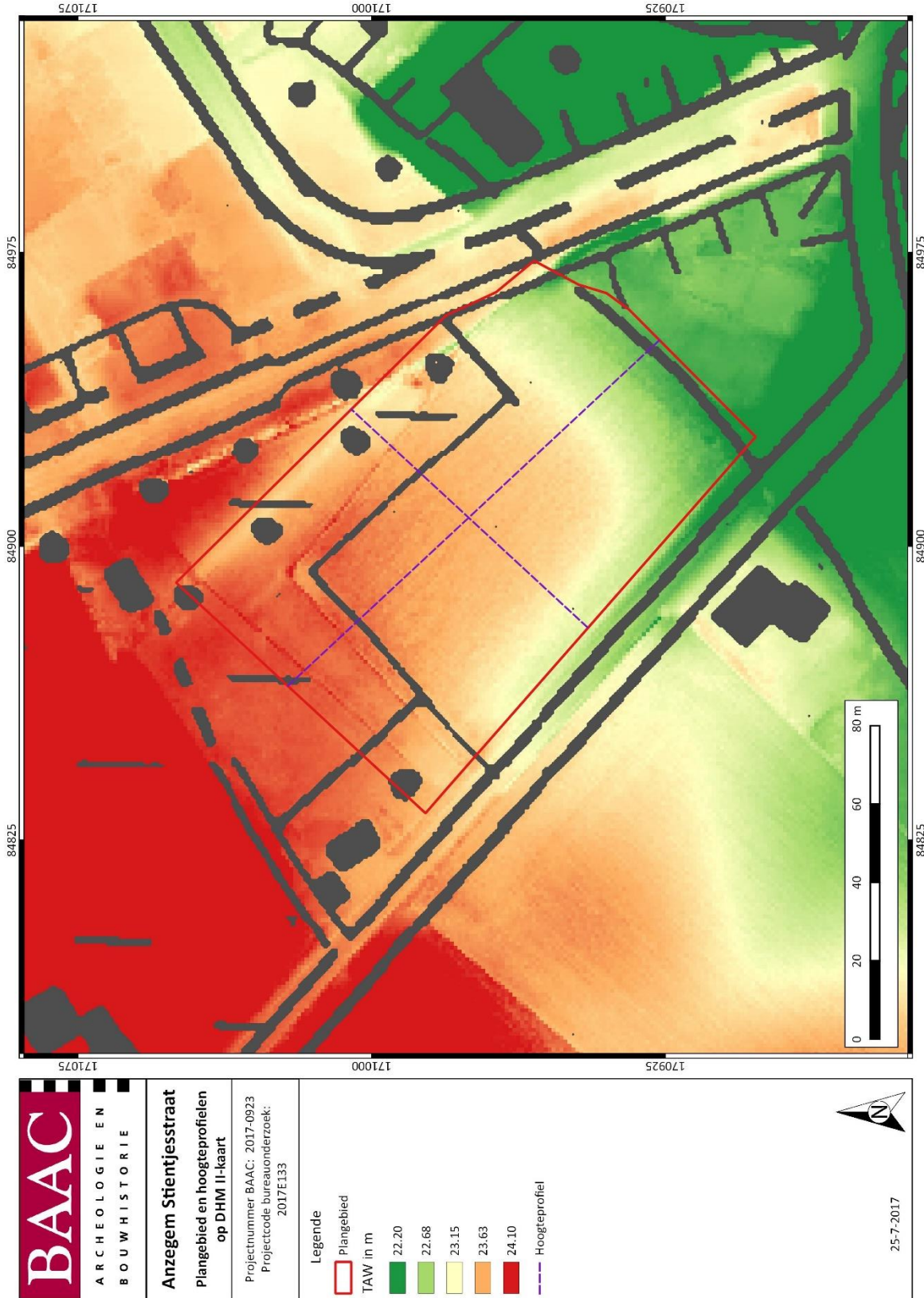
De ruime omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen II (DHM II) tussen 20 en 31 m + TAW (Figuur 9). Het projectgebied zelf heeft een TAW-waarde tussen 22,4 en 24 m (Figuur 10, Figuur 11). Er is sprake van een afhellend verloop naar het zuidoosten toe, waar de Tsjampensbeek gesitueerd is. Verder maakt het plangebied deel uit van een zwak golvend overgangslandschap naar de laagvlakte met (meestal) genivelleerde duincomplexen.¹²

¹² GEOPUNT 2017a

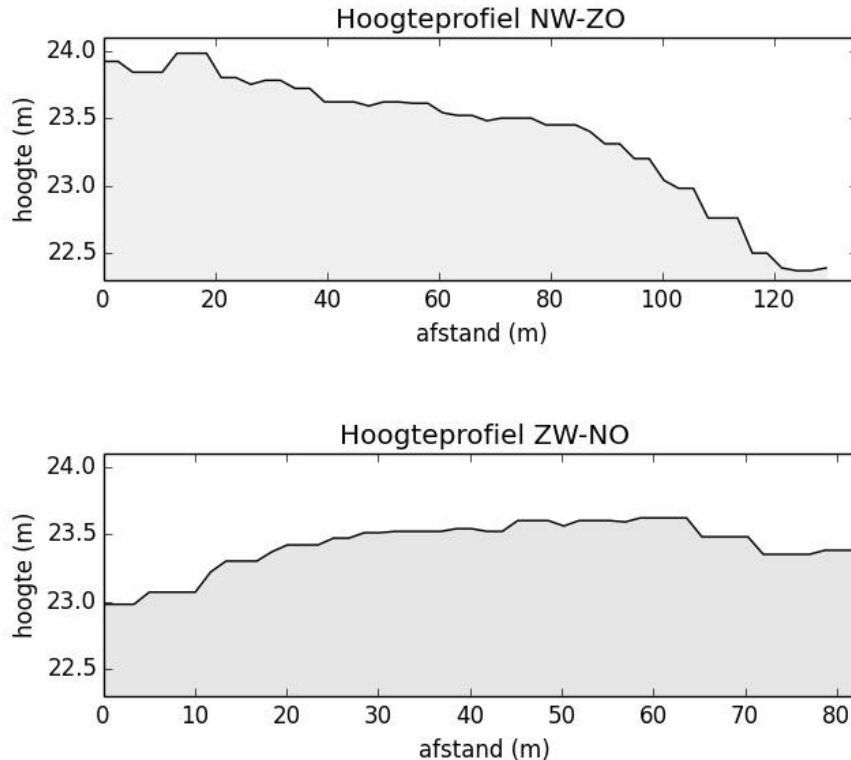
Figuur 9: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen II (DHM II)¹³

¹³ AGIV 2017b

Figuur 10: Plangebied en hoogteprofielen op het DHM II¹⁴

¹⁴ AGIV 2017b

Figuur 11: Hoogteverloop terrein¹⁵

1.3.1.2 Landschappelijke en hydrografische situering

In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich in de West-Vlaamse zandleemstreek, in het interfluvium tussen de Leie en de Schelde.¹⁶ Het interfluvium tussen de Leie en de Schelde is opgedeeld in twee zones, namelijk het zandig interfluvium dat de streek ten zuiden van Waregem (inclusief Anzegem) behelst, en het lemig interfluvium, dat vooral het zuidoostelijke deel van het gebied tussen beide riviervalleien in beslag neemt. Het zandig interfluvium behoort tot het Leiebekken en wordt doorsneden door beken als de Kasselrijbeek, de Maalbeek-Gaverbeek, Zaubeeek, ... Het interfluvium manifesteert zich als een heuvelkam die afloopt naar de respectievelijke valleien van de Leie en de Schelde.¹⁷ Het plangebied is gelegen op de grens tussen beide interfluvia, net binnen het zandig interfluvium.

Volgens de kaart van de Traditionele Landschappen in Vlaanderen valt het plangebied in de "Zandstreek binnen de Vlaamse Vallei". De Vlaamse Vallei is een depressie die door fluviatiele processen is uitgeschuurd vanaf het Midden-Cromerien en in de loop van het Weichselien opgevuld is geraakt. In het Laat-Pleistoceen (130.000-11.650 BP) werd de Vlaamse Vallei in haar definitieve vorm uitgeschuurd. Het diepste punt van deze uitschuring werd bereikt op de overgang van het Eemien (130.000-117.000 BP) naar het Weichselien (117.000 BP-11.650 BP). In deze periode waren de Leie en de Schelde meanderende rivieren met een sterk veranderende loop. In de Leievallei werd toen een zeer brede vlakte uitgeschuurd, die breder was dan de vallei van de Schelde. In het Weichselien werd het klimaat kouder en verkregen de rivieren als gevolg hiervan een vlechtend geulenpatroon. Tijdens de lente werd door het smeltwater zand en leem afgezet over de ganse breedte van de vallei. Tijdens de daaropvolgende zomer nam het debiet af en trok het water zich terug naar het hoofdstroomgebied. In de actieve geulen werd nog steeds zand afgezet, terwijl in de depressies in de valleivlakte leem sedimenteerde. Tijdens het Laatglaciaal (de laatste fase van het Weichselien, 14.640-11.650 BP) en in

¹⁵ AGIV 2017b

¹⁶ DE MOOR & MOSTAERT 1993

¹⁷ Anon 2008

het Holoceen (11.650 BP tot nu) verbeterde het klimaat opnieuw en verkreeg de Leie opnieuw een meanderend patroon. In deze periode heeft zij zich als een *underfit river* ingesneden in de brede vallei.¹⁸

Vanaf 1965 werd de Leie rechtgetrokken in het kader van een grootschalig moderniseringsprogramma dat de waterafvoer moest verbeteren en de rivier bevaarbaar maken voor grotere schepen. Hierbij werd de rivier in verregaande mate rechtgetrokken, waarbij dijken werden aangelegd, oevers versterkt en oude meanders afgesneden. Als gevolg hiervan werd het historische landschapspatroon deels weggevaagd en werden veel van de oorspronkelijke gras- en meerslanden opgehoogd voor landbouw, industrie en bewoning.¹⁹

Het plangebied is hydrografisch gesitueerd in het stroomgebied van de Schelde, meer bepaald in het Leiebekken. Bijkomend maakt het deel uit van het Deelbekken van de Gaverbeek.²⁰ Op ca 70 m ten zuidoosten van het plangebied is de -zoals eerder aangegeven- Tsjampensbeek gesitueerd. Verder is er sprake van de Maalbeek in het noordoosten op een afstand van ca 700 m.

1.3.1.3 *Paleogeen en Neogeen (Tertiair)*

De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door afzettingen van het Lid van Moen (KoMo), behorende tot de Formatie van Kortrijk (Figuur 12). Deze afzettingen bestaan uit grijze klei tot silt. Het sediment is kleihoudend en bevat meerdere kleiige laminae. Als bijmenging komt het fossiel nummulites planulatus voor, hoewel de afzettingen van de Formatie van Kortrijk over het algemeen weinig macrofossielen bevatten. De afzettingen van de Formatie van Kortrijk zijn oude mariene afzettingen die in het Vroeg-Eoceen (54,8-49 miljoen jaar geleden) werden afgezet. Naast het Lid van Moen behoren ook het Lid van Aalbeke, Saint-Maur en Mont-Héribu tot deze formatie (Figuur 12).²¹

1.3.1.4 *Quartair*

Op de Quartairgeologische kaart 1:200.000 is het plangebied gekarteerd als 1b (Figuur 13, Figuur 15). Dit bestaat uit hellingsafzettingen van het Quartair en/of eolische afzettingen van het Weichseliaan, bestaande uit zand of silt. Ter hoogte van het plangebied zitten we in het overgangsgebied en is er een alternatie van zand- en leemlagen met verschillende diktes. Dit werd afgedekt door zandige eolische afzettingen van het Holoceen. Gezien de geringe dikte, slechts 0,5 m, hebben deze eolische afzettingen meestal geen duidelijke morfologische betekenis.²²

Net ten zuidoosten is de Quartaire ondergrond gekarteerd als 1a. Dit profieltype bestaat uit fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan, mogelijk bedekt door eolische afzettingen van het Weichseliaan bestaande uit zand of silt en hellingsafzettingen van het Quartair. Bovenop zijn fluviatiele afzettingen daterend in het holoceen en mogelijk het tardiglaciaal aanwezig. Binnen deze rivierbedding is de huidige Tsjampensbeek gesitueerd.

Op de Quartairgeologische kaart 1:50.000 bevinden er zich zandige tot zandlemige eolische afzettingen uit het Weichseliaan die mogelijk een alternatie van zand- en siltlagen vertonen en bedekt zijn door holocene eolische afzettingen (Figuur 14).

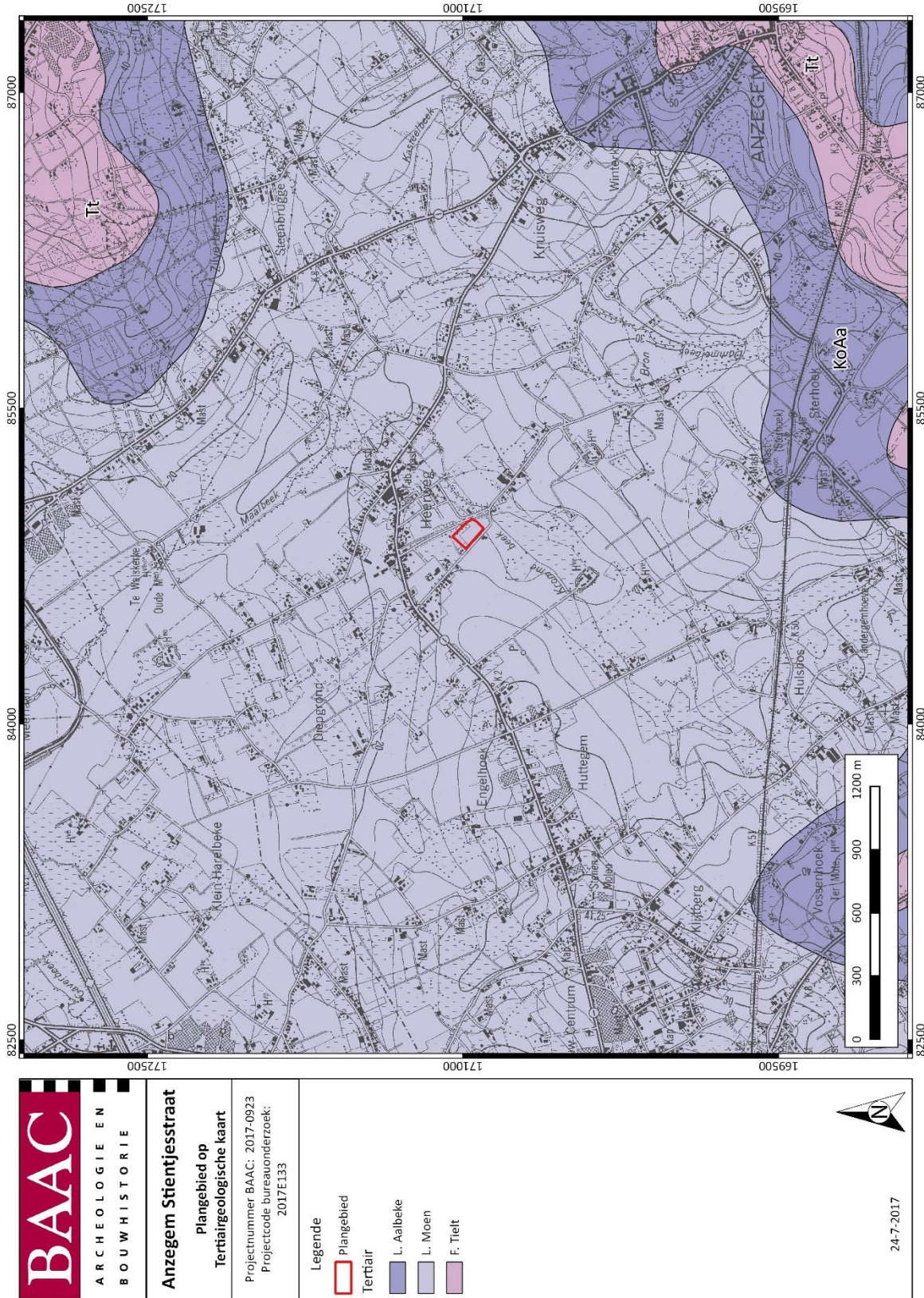
¹⁸ DE MOOR 1997

¹⁹ Anon 2008

²⁰ GEOPUNT 2017a

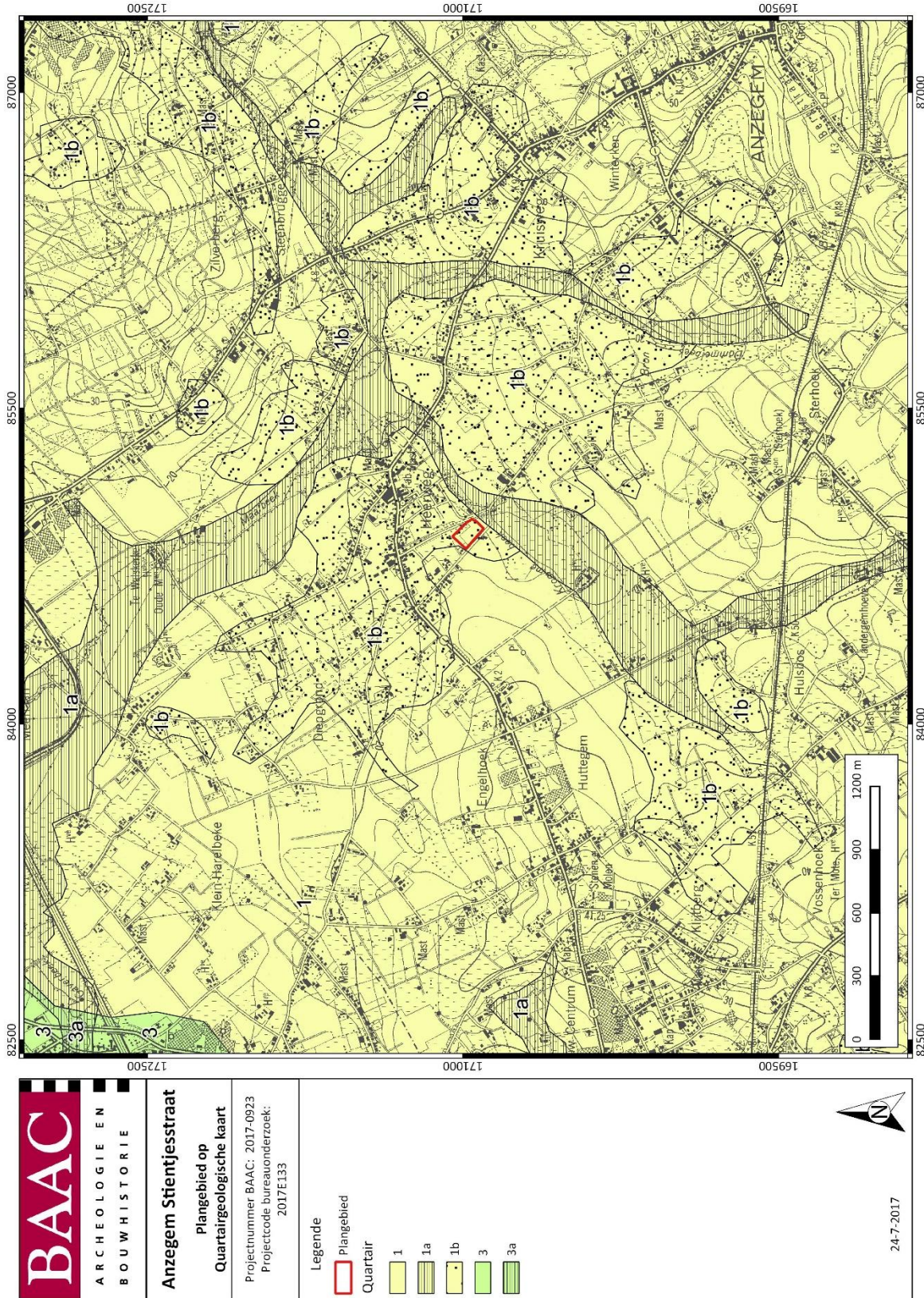
²¹ DOV VLAANDEREN 2017b

²² BOGEMANS 2007, p.24

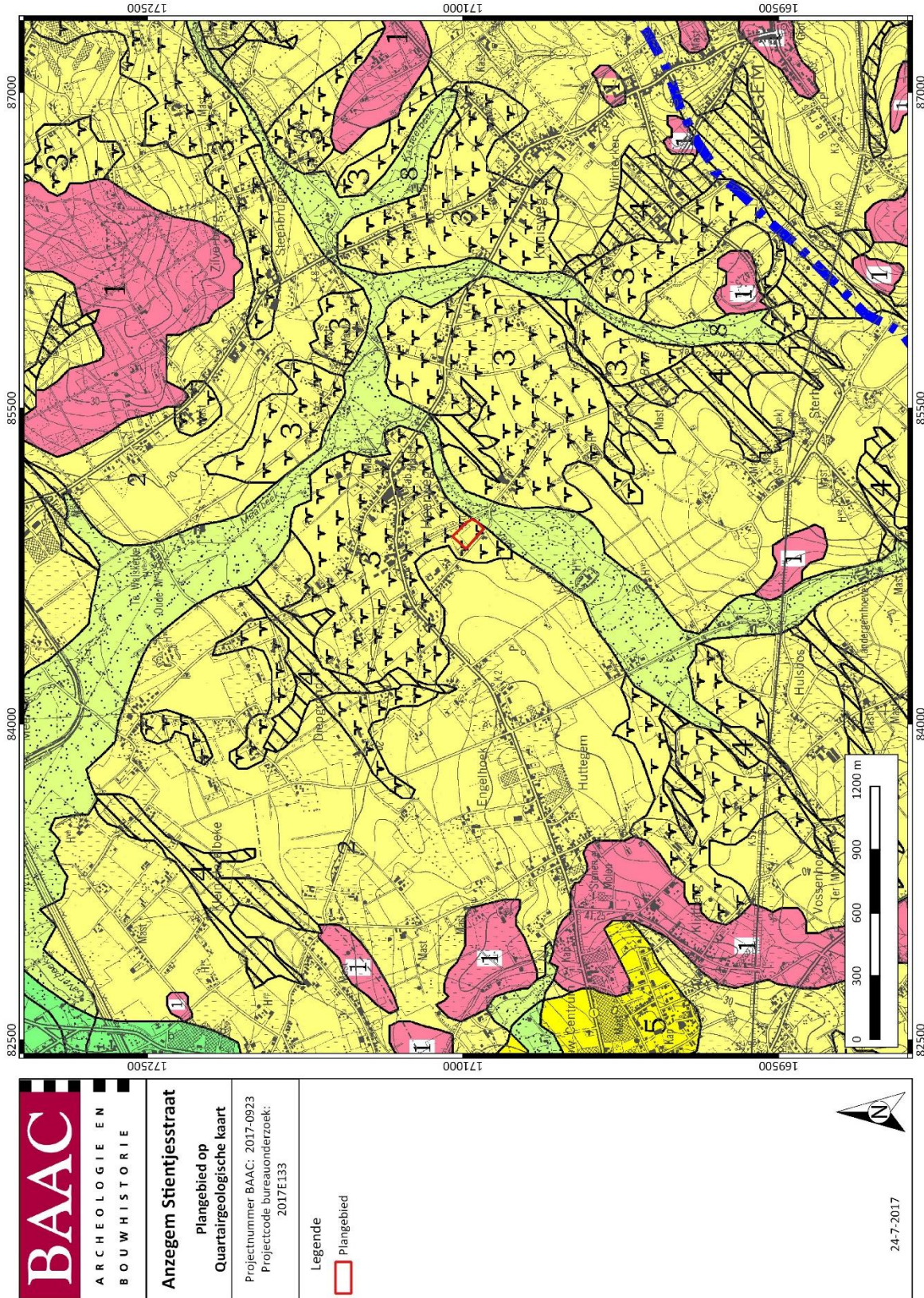
Figuur 12: Plangebied op de tertiairgeologische kaart²³

²³ DOV VLAANDEREN 2017b

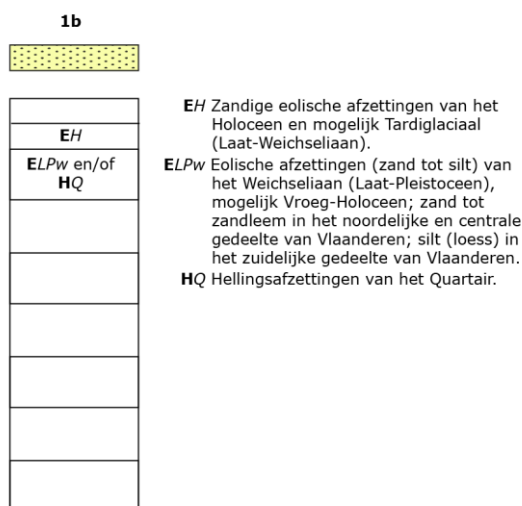
Figuur 13: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:200.000²⁴

²⁴ DOV VLAANDEREN 2017c

Figuur 14: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:50.000²⁵

²⁵ DOV VLAANDEREN 2017c

Figuur 15: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied²⁶

1.3.1.5 Bodem

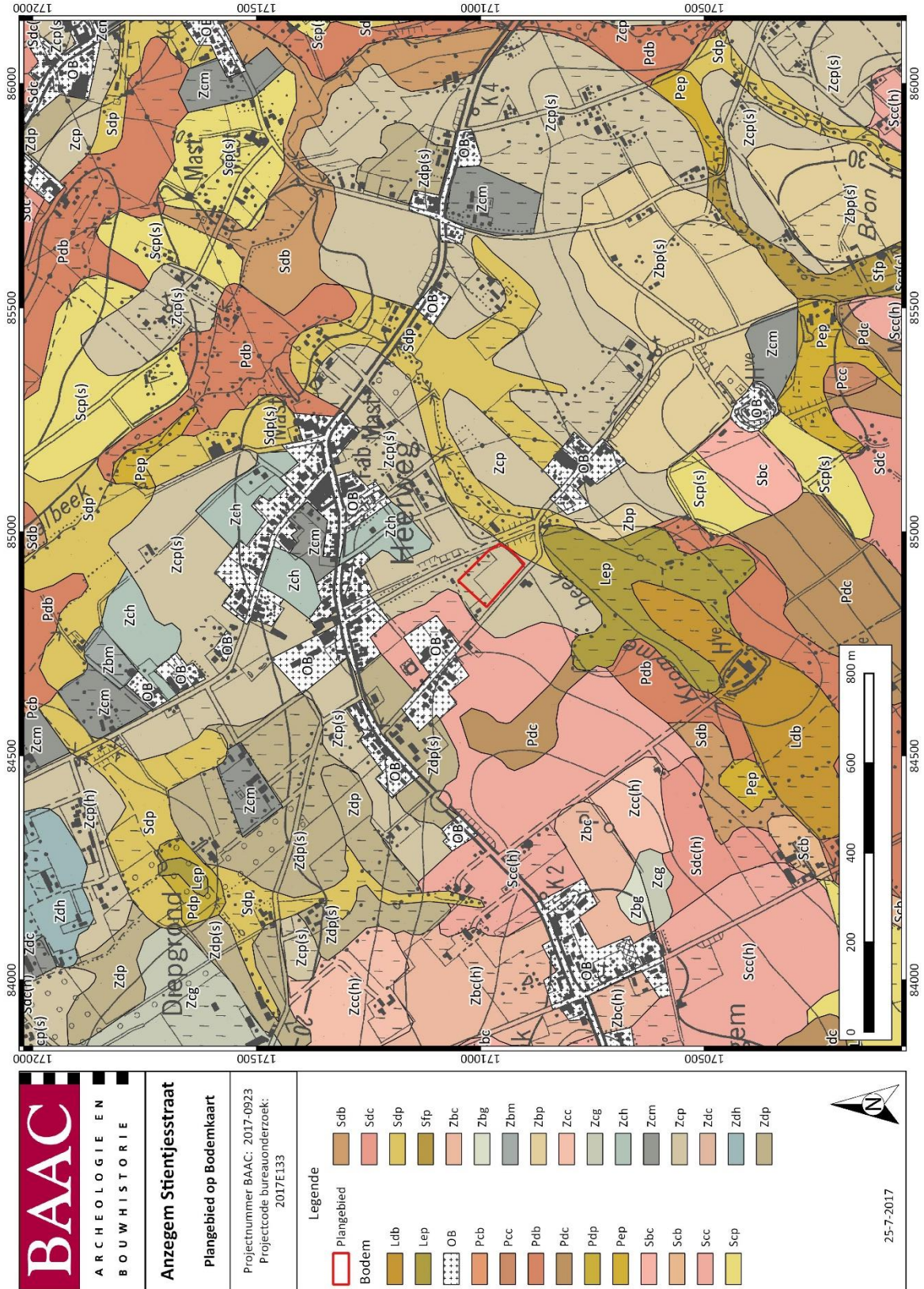
Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied gekarteerd als Zcp(s)-bodemtype (Figuur 16). Dit bodemtype heeft betrekking op een matig droge zandbodem met een bedolven profiel. Roestverschijnselen zijn zichtbaar vanaf een diepte van 60 à 90 cm.²⁷

In de nabije omgeving komen voornamelijk lemige zandbodems en zandleembodems voor (Figuur 16). Zo is er het Sdp-bodemtype, een matig natte lemige zandbodem zonder profielontwikkeling met een 30 à 40 cm dikke bouwvoor en roestverschijnselen vanaf 40-60 cm. Daarnaast is er, ten zuidwesten van het projectgebied, sprake van het Lep-bodemtype. Deze natte zandleembodem zonder profielontwikkeling vertoont roestverschijnselen vanaf 20 cm en een reductiehorizont tussen 100 en 120 cm. De permanent natte grond komt voornamelijk voor in depressies, beek- en riviervalleien. Verder is het Scc(h)-bodemtype, ten westen van het plangebied, een matig droge lemige zandbodem met een sterk gevlekte en verbrokkelde textuur B-horizont. Onder de 30 cm dikke bouwvoor kan de Bt-horizont tot een diepte van 100 cm voorkomen, waarbij de gleyverschijnselen vanaf 60 cm waarneembaar zijn. Vervolgens bestaat het Zch-bodemtype uit een matig droge zandbodem met een verbrokkeld ijzer en/of humus B-horizont. De Ap-horizont bevindt zich op een diepte van 40 à 50 cm en de B-horizont meestal op een diepte van 60 à 90 cm. Tot slot is een bebouwde zone in het noorden weergegeven.²⁸

²⁶ DOV VLAANDEREN 2017c

²⁷ DOV VLAANDEREN 2017a

²⁸ DOV VLAANDEREN 2017a

Figuur 16: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen²⁹

²⁹ DOV VLAANDEREN 2017a

1.3.2 Historisch kader

Sporen van prehistorische bewoning, met name een neolithische nederzetting, te Anzegem zijn reeds in 1917 ontdekt door oudheidkundige Juliaan Claerhout in de buurt van het 'Goed Ten Bulcke' (op ca 3 km ten oosten van het plangebied *Stientjesstraat*). Reeds in de Gallo-Romeinse periode werd de gemeente eveneens doorkruist door de heirweg Kassel-Tongeren, waarlangs vermoedelijk een geconcentreerde bewoning plaatsvond.³⁰

De oudste vermelding van Anzegem komt uit de 10^e eeuw, wanneer een zekere Rodgerus in het jaar 960 een schenking doet van Anzegem (Ansoldingehem) met boerderij, kerk, huizen, gronden, bossen, weiden en graslanden aan de Gentse Sint-Pietersabdij. Deze schenking wordt later nog door koning Hendrik I van Frankrijk bevestigd in 1038.³¹

In de tweede helft van de 16^e eeuw, de periode van de godsdiensttroebelen, zorgen plundertochten ervoor dat 9/10 van het landbouwgebied van Anzegem er verlaten en onbewerkt bij gaat liggen. In 1581 was ook het bevolkingsaantal met 2/3 gedaald. De streek van Avelgem wordt bovendien in de periode van 1640-1644 en gedurende de negenjarige oorlog (1688-1697) door Franse en Engelse troepen geplunderd en gebrandschat. In de jaren 90 van de 18^e eeuw zou opnieuw een woelige periode aanbreken, na een korte rustige periode onder de Oostenrijkse Habsburgers.

Anzegem behoort tot de kasselrij Oudenaarde tot aan de Franse bezetting (1795). Samen met Avelgem en Petegem is Oudenaarde op dat moment een van de drie Hoofdpointierijen van de Heuverkasselrij. Wanneer de oude bestuursvormen worden afgeschaft, valt de gemeente onder het departement van de Leie (later de provincie West-Vlaanderen), arrondissement Kortrijk.

Anzegem kent geen noemenswaardige industriële bedrijvigheid voor 1914, met uitzondering van vlas- en katoennijverheid. Na de oorlog vestigen zich hier wel enkele textielbedrijven, die zich voornamelijk lokaliseren in de nabijheid van het huidige station.³²

Voor het gehucht Heerweg/Heirweg, waar het plangebied zich bevindt, zijn geen historische bronnen gevonden. Vanaf de 18^e eeuw vormde dit gehucht zich vermoedelijk langzaam. Op de kaart van Villaret en Ferraris is er slechts een kleine verspreide bewoning te zien. De straat die naast het plangebied loopt, de Stientjesstraat, en de Vichtsesteenweg in het noorden zijn reeds weergegeven op de kaart van Villaret en Ferraris. Mogelijk hebben deze straten een nog oudere voorloper. Er zijn echter nog geen indicaties geweest die een specifiekere datering toelaten. Verder werd het gehucht doorkruist door de spoorlijn Anzegem-Waregem-Ingelmuinster, aangelegd in 1868. Reeds in 1950 worden de sporen al opgebroken en het station ter hoogte van de Vichtsesteenweg omgevormd tot woning.

1.3.3 Cartografische bronnen

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal. Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor

³⁰ IOE 2017 ID: 122082

³¹ IOE 2017; ID: 122082

³² IOE 2017; ID: 122082

de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten.

1.3.3.1 Villaret (1745-1748)

De Villaretkaart is genoemd naar Jean Villaret, ingenieur-geograaf bij het Franse hof en één van de makers. De kaart kwam tot stand na één van de Franse veroveringstochten door onze gebieden (1745-48). In totaal bestaat de Villaretkaart uit meer dan 80 kaartbladen. Door de zin voor detail bieden die een uniek zicht op onze gewesten, zo'n kwarteeuw vroeger dan de bekende Ferrariskaart uit 1770-1778. De kaart geeft een rijk beeld van ons cultuurlandschap en de evolutie ervan.³³

Het plangebied is gelegen binnen een gecultiveerd landschap bestaande uit akker- en weiland (Figuur 17). De Stientjesstraat, met een ongewijzigde locatie, is reeds weergegeven op de Villaretkaart. Verder zijn ten zuiden van het plangebied de Tsjampensbeek en de hoeves 'Goed ten Houte' en 'Goed ten Heede' zichtbaar.

1.3.3.2 Ferraris (1771-1778)

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van Joseph de Ferraris, een generaal bij de Oostenrijkse artillerie en veldmaarschalk in de Oostenrijkse Nederlanden. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied.³⁴

De Ferrariskaart toont een gelijkaardige situatie als op de Villaretkaart, met uitzondering van de locatie van de Stientjesstraat (Figuur 18). Op de Ferrariskaart is deze straat immers ca 200 m ten westen van het plangebied gekarteerd. Mogelijk is het plangebied hier niet correct gelokaliseerd. Verder is er van het gehucht 'Heerweg'/'Heirweg' nog geen sprake.

1.3.3.3 Vandermaelen (1846-1854)

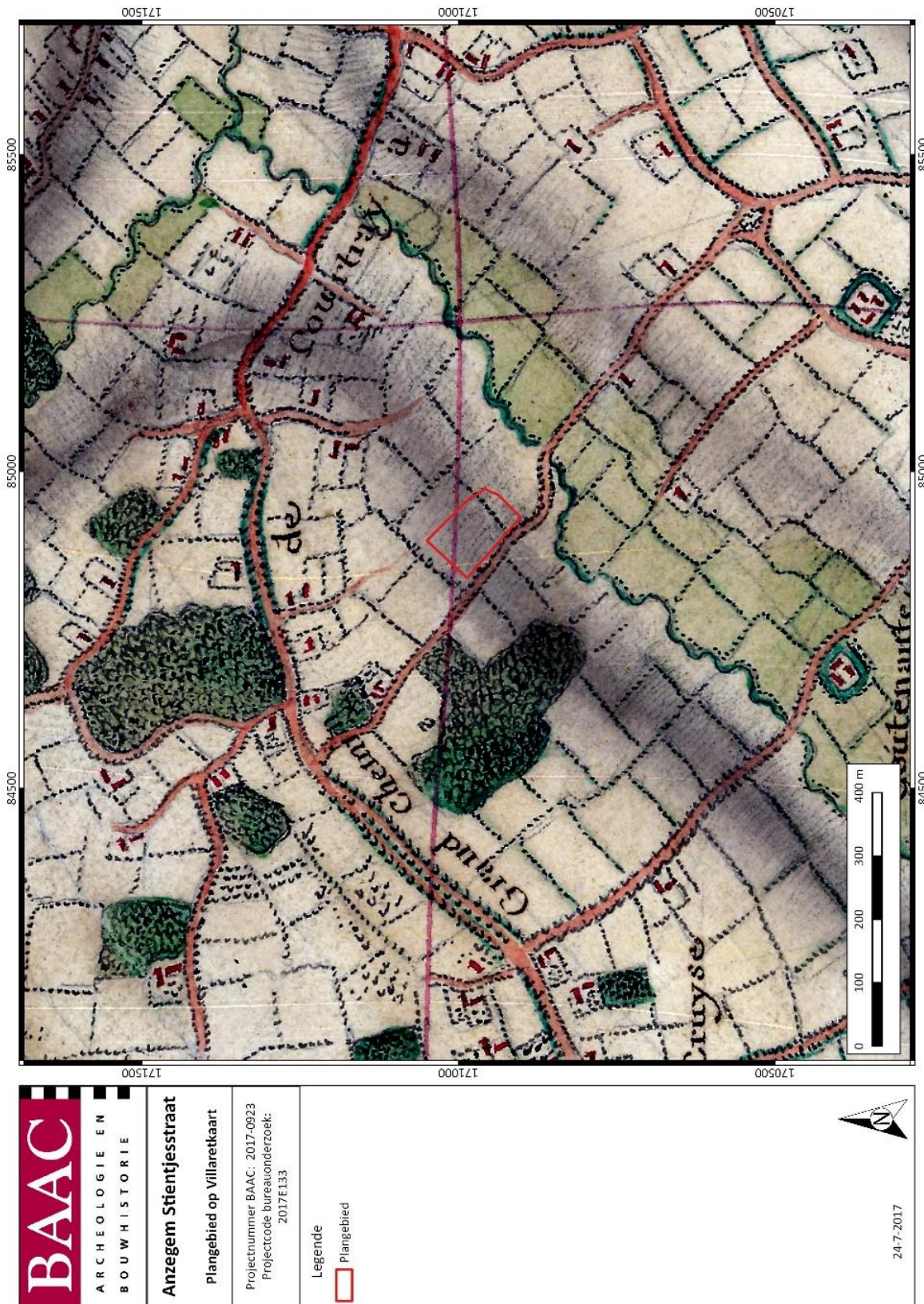
Een volgende bron zijn de Vandermaelenkaarten, die gemaakt zijn door Philippe Vandermaelen. Zijn gedetailleerde (schaal 1:20.000) *Carte topographique de la Belgique* is tussen 1846 en 1854 gemaakt en bestaat uit 250 folio's.³⁵

Ter hoogte van het plangebied wordt akkerland weergegeven (Figuur 19). De Stientjesstraat heeft opnieuw eenzelfde ligging als de huidige weg. De twee hoeves ten zuiden van het plangebied zijn nog steeds zichtbaar, waarbij het 'Goed ten Houte' bij naam wordt vermeld. Op de locatie van de huidige Tsjampensbeek is de Kromme Beek gekarteerd.

³³ GEOPUNT 2017a Villaretkaart

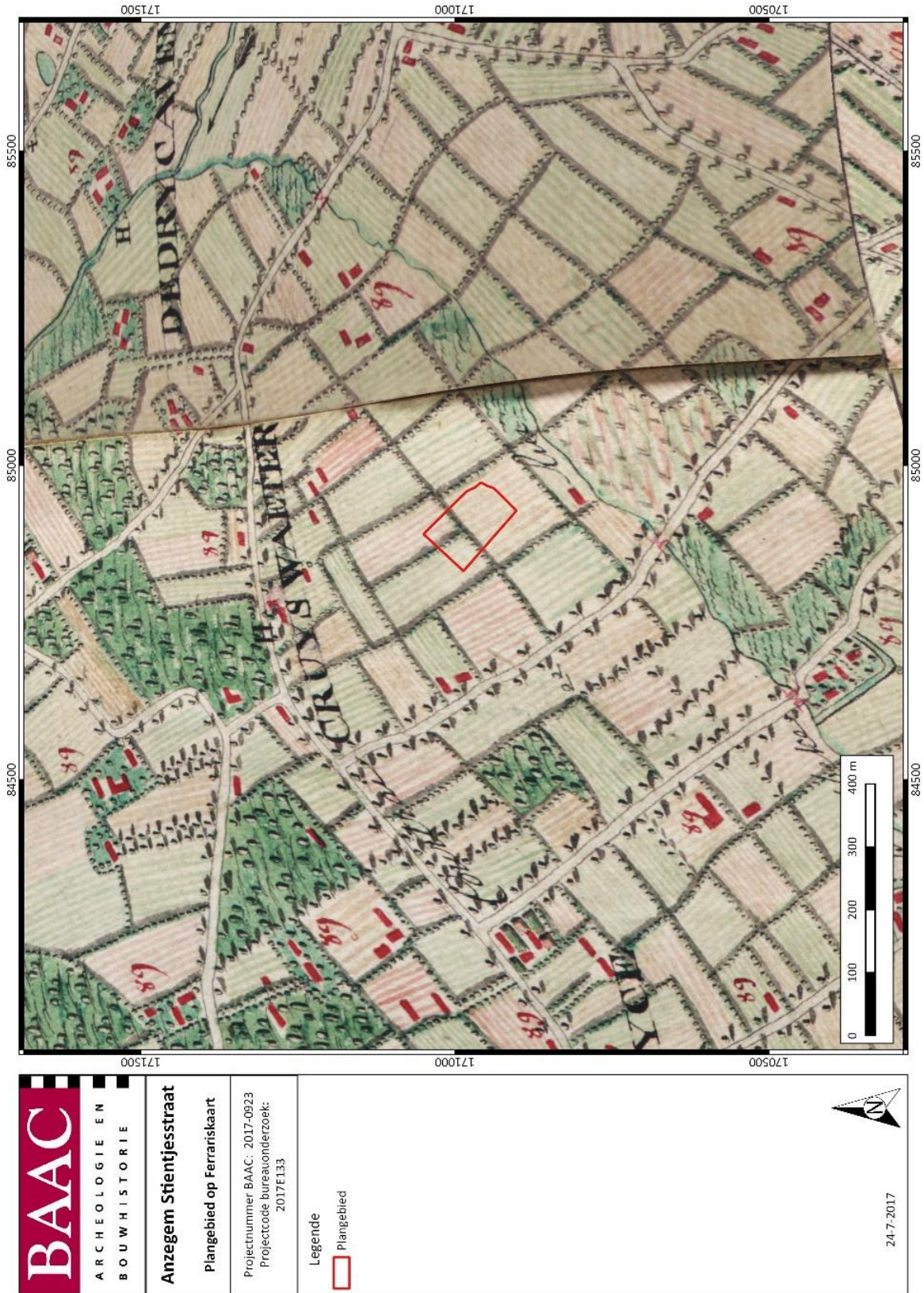
³⁴ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2016

³⁵ GEOPUNT 2017h

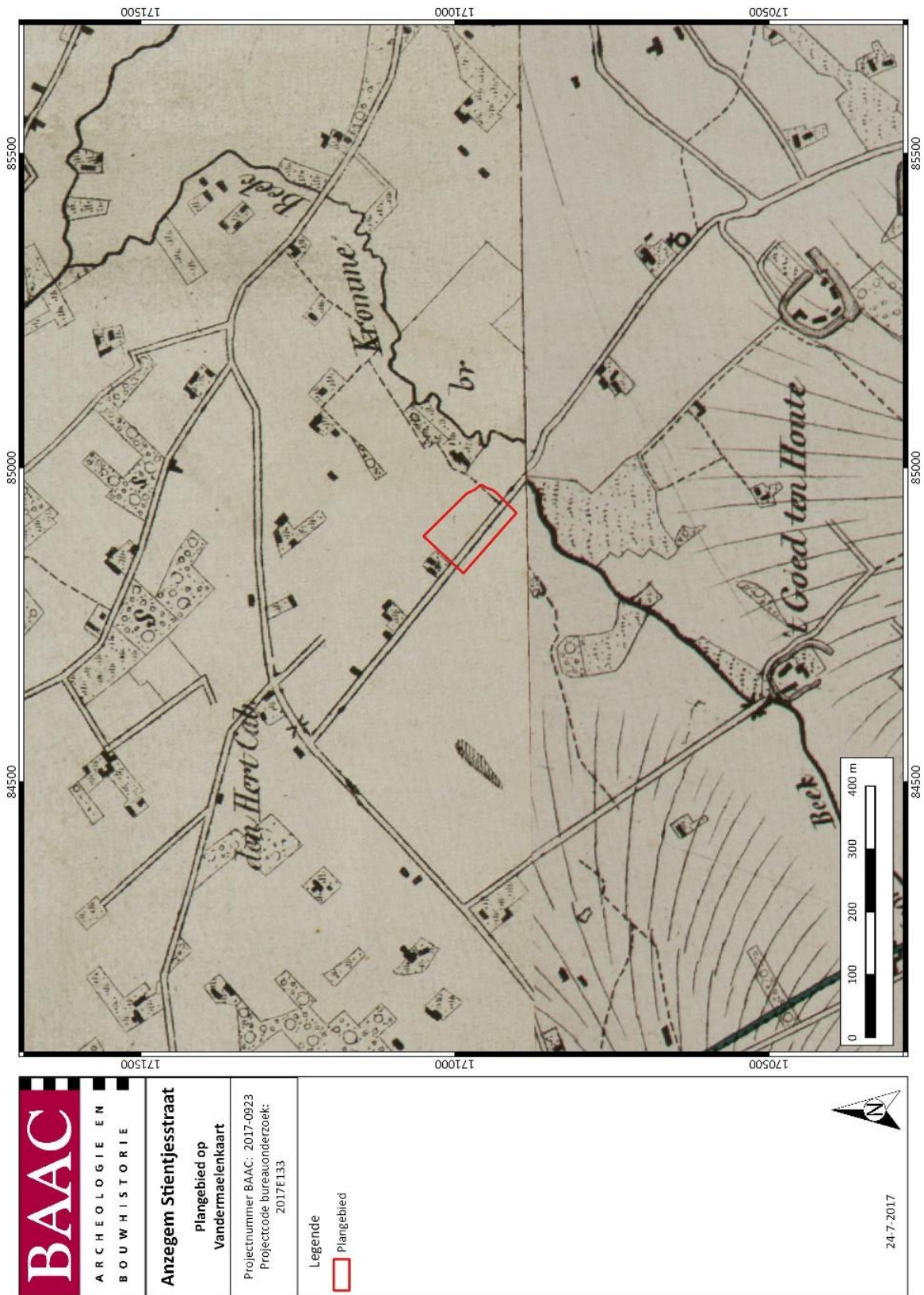
Figuur 17: Plangebied op de Villaretkkaart³⁶

³⁶ GEOPUNT 2017f

Figuur 18: Plangebied op de Ferrariskaart³⁷

³⁷ GEOPUNT 2017c

Figuur 19: Plangebied op de Vandermaelenkaart³⁸

³⁸ GEOPUNT 2017d

1.3.3.4 *Atlas der Buurtwegen (1843-1845)*

Een andere 19de-eeuwse kadasterkaart is de Atlas der Buurtwegen. Deze atlas werd opgemaakt in opdracht van de wetgever en had als doel om ondubbelzinnig aan te duiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.³⁹

In het plangebied wordt zo goed als dezelfde situatie weergegeven als op de Vandermaelenkaart (Figuur 20). Daarnaast wordt duidelijk dat het plangebied is uitstrekt over één perceel. Aan de zuidoostelijke grens is een voetweggetje gekarteerd dat niet langer op de meest recente topografische kaart wordt weergegeven.

1.3.3.5 *Popp (1842-1879)*

De Poppkaarten zijn het levenswerk van Philippe-Christian Popp (1805-1879). Van 1842 tot aan zijn dood in 1879 werkte hij aan zijn atlas. Ongeveer alle gemeenten van de toenmalige provincies Brabant, Henegouwen, Luik, Oost- en West-Vlaanderen had hij getekend en gedrukt.⁴⁰

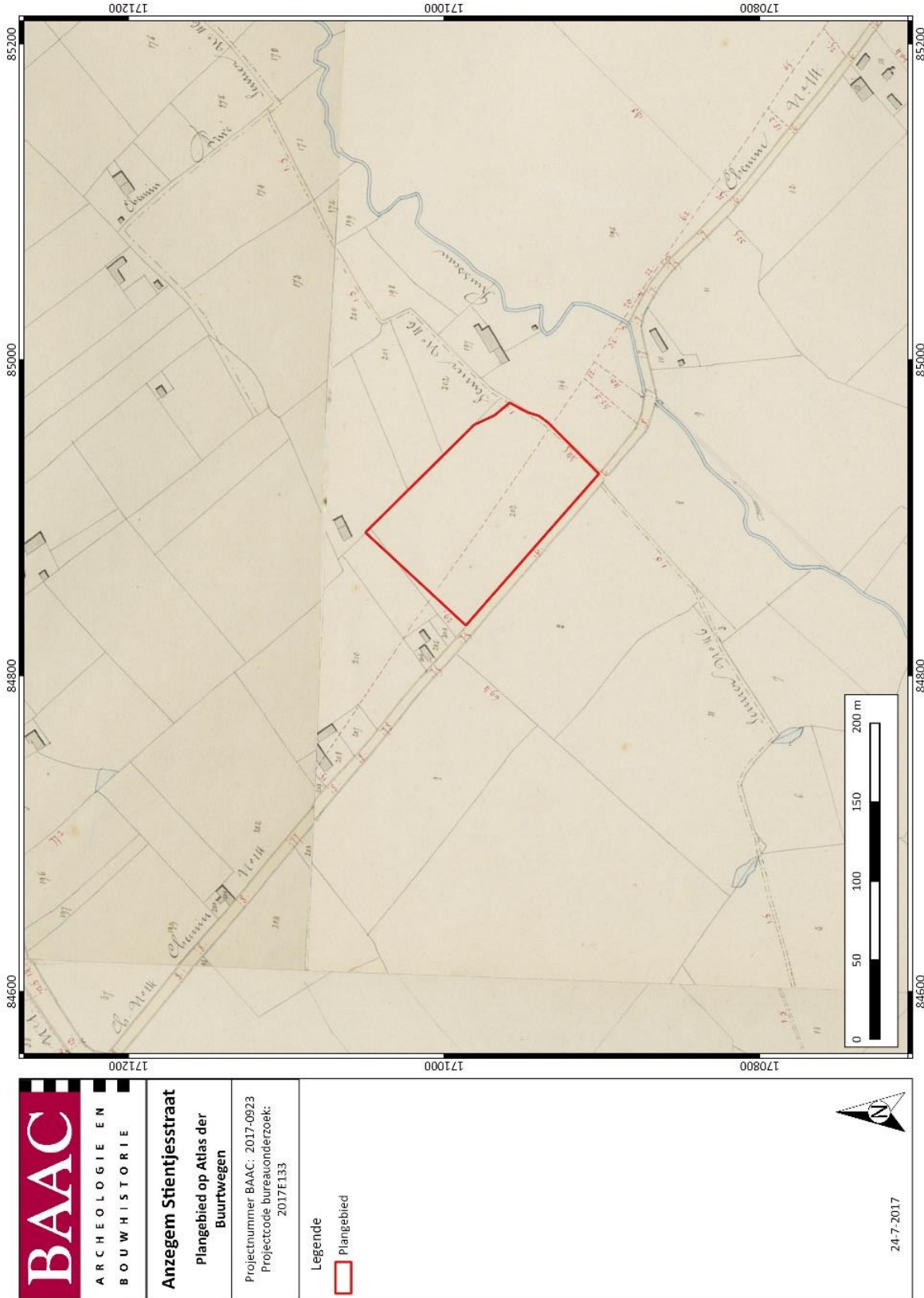
De situatie op de Poppkaart is dezelfde als op de Atlas der Buurtwegen (Figuur 21). Het voetweggetje langsheen de zuidoostelijke grens wordt eveneens weergegeven.

1.3.3.6 *Topografische kaarten (19e eeuw)*

Op de topografische kaarten, daterend in 1862 (Figuur 22) en 1884 (Figuur 23), wordt ter hoogte van het plangebied akkerland weergegeven. In het noordoosten grenst een treinspoor, afkomstig van de reeds verwijderde treinverbinding Anzegem-Waregem-Ingelmunster.

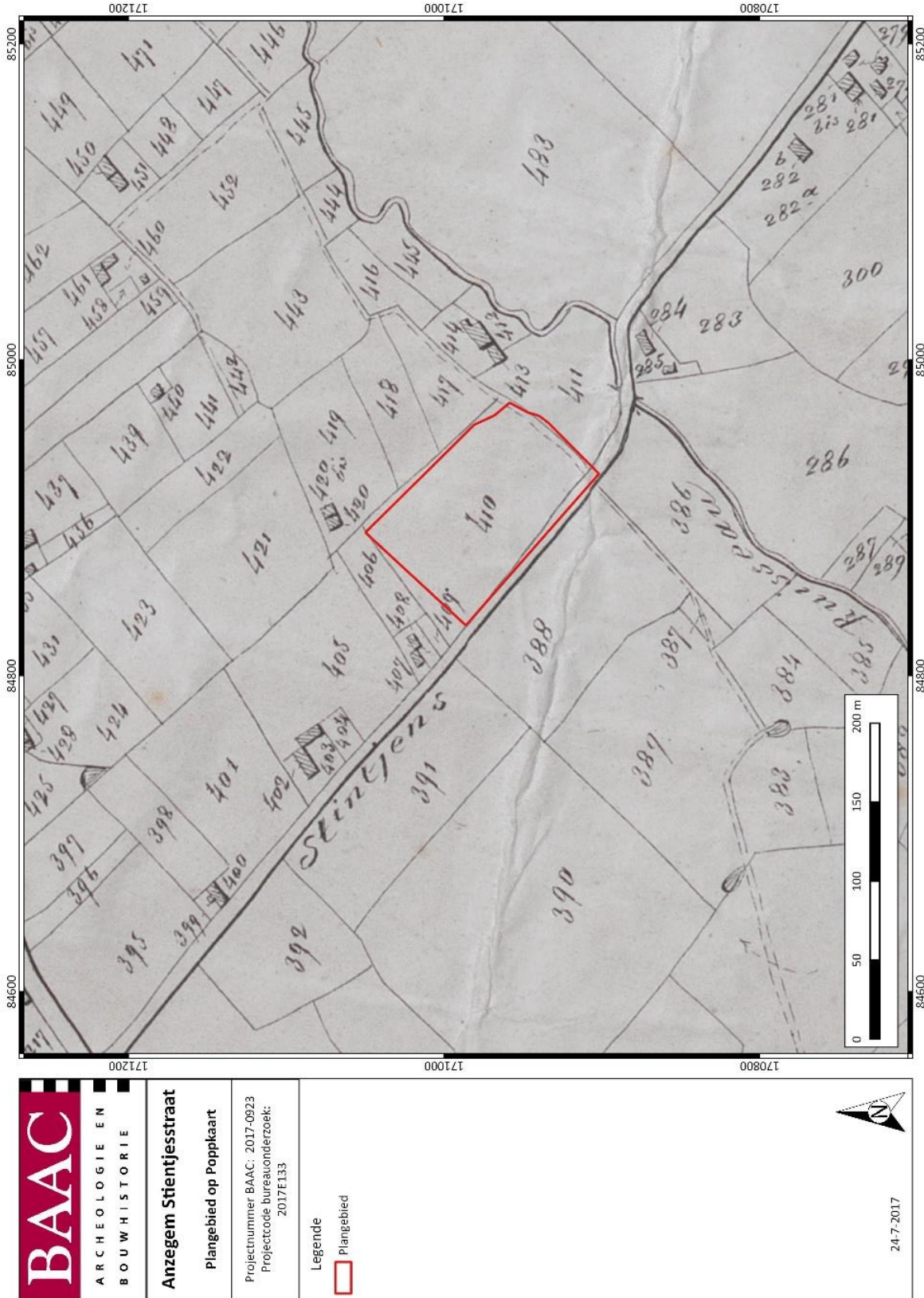
³⁹ GEOPUNT 2017g

⁴⁰ KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË 2016

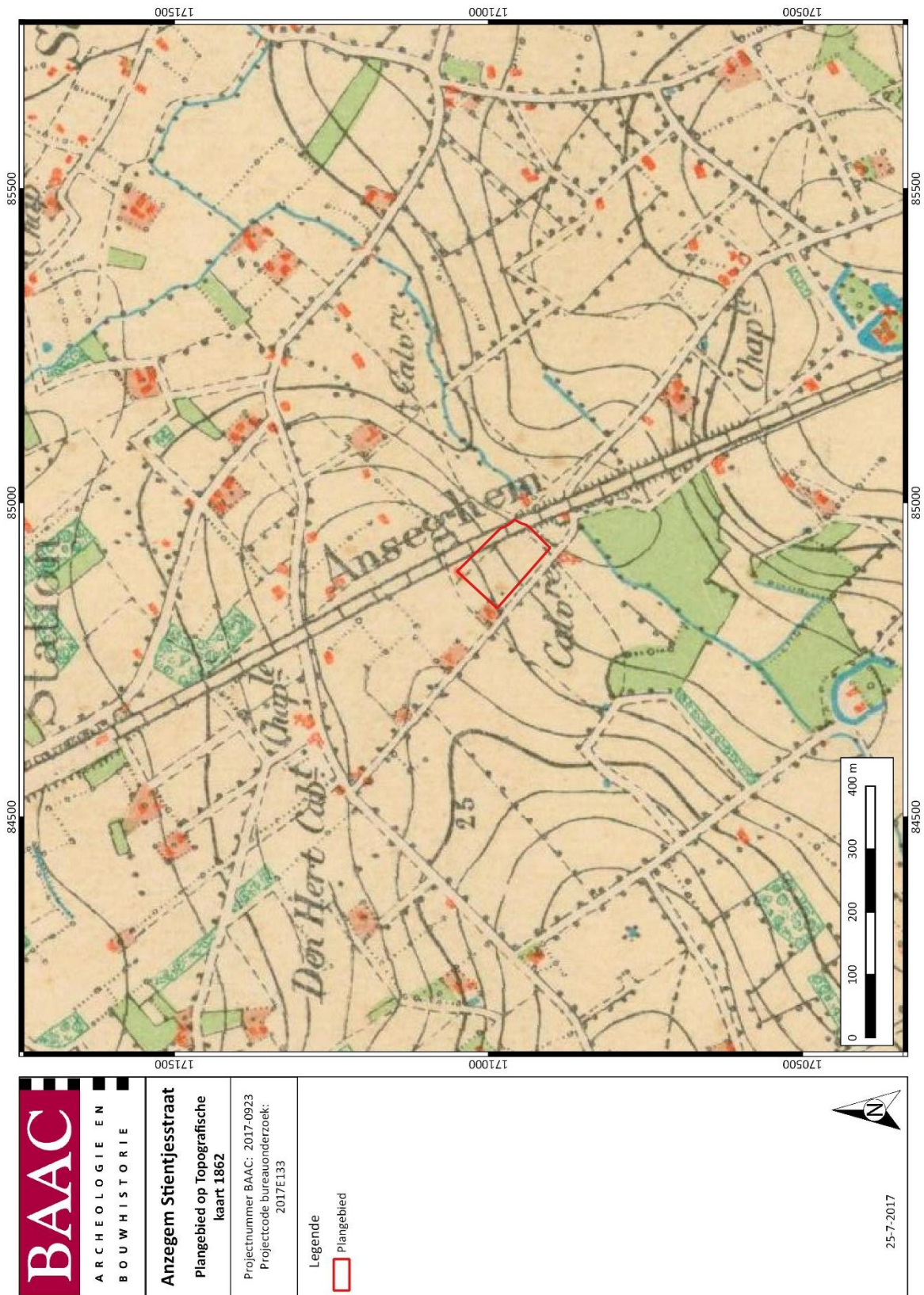
Figuur 20: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen⁴¹

⁴¹ GEOPUNT 2017b

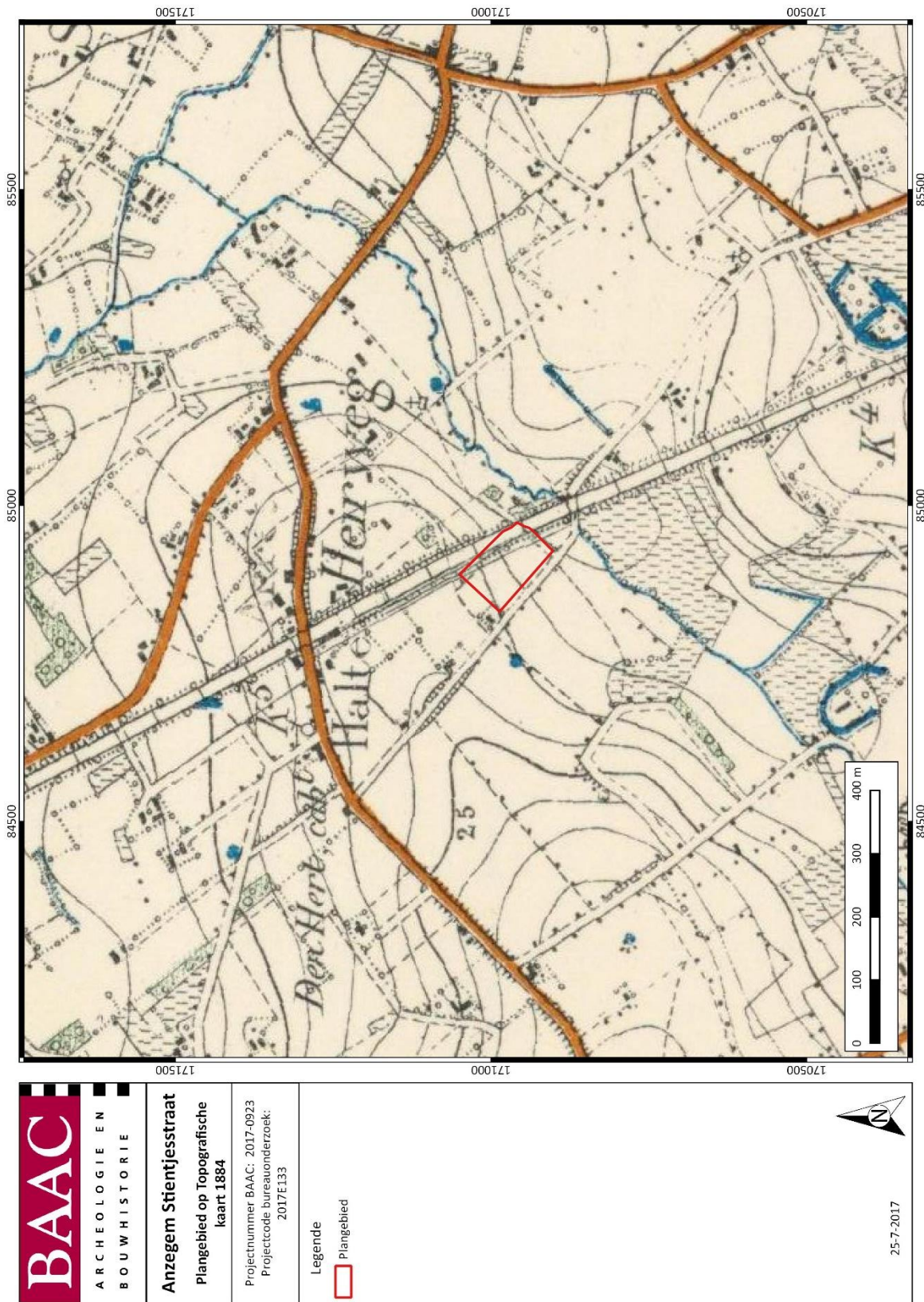
Figuur 21: Plangebied op de Popkaart⁴²

⁴² GEOPUNT 2017e

Figuur 22: Plangebied op Topografische kaart uit 1862⁴³

⁴³ CARTESIUS 2017b

Figuur 23: Plangebied op Topografische kaart uit 1884⁴⁴

⁴⁴ CARTESIUS 2017b

1.3.4 Archeologisch kader

1.3.4.1 Centrale Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt ons om een inschatting te maken over het archeologisch potentieel van het plangebied.

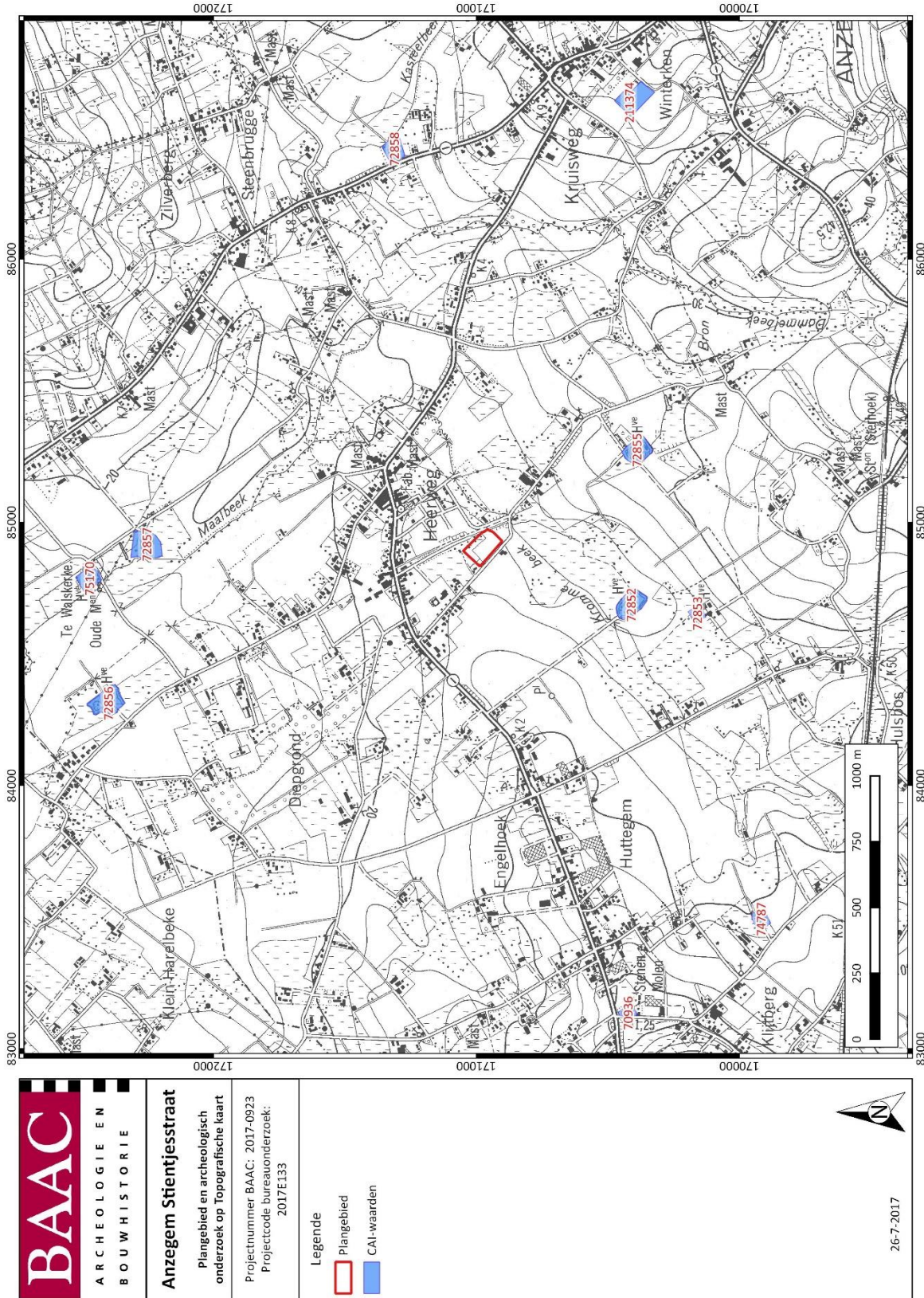
Voor het plangebied zelf aan de *Stientjessteenweg* zijn er geen archeologische waarden gekend (Figuur 24).⁴⁵ Rondom het projectgebied werd een aantal meldingen teruggevonden (Tabel 1).

*Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.*⁴⁶

CAI-NUMMER	OMSCHRIJVING
70936	STENEN MOLEN: 19 ^E EEUWSE MOLEN EN LITHISCHE PIJLPUNT, AFSLAGEN EN KERN
74787	SINT-ANTONIUSSTRAAT 106: SITE MET WALGRACHT (REEDS VERDWENEN)
72852	GOED TEN HOUTE: SITE MET WALGRACHT
72853	GOED TER MORREN/TER MOTEN: SITE MET WALGRACHT
72855	GOED TEN HEEDE: SITE MET WALGRACHT
211374	NIEUWPOORTSTRAAT: LOSSE ROMEINSE SPOREN
72858	GOED TER REYEN/TER LEIJEN: SITE MET WALGRACHT
72857	GOED TE WULFSKERKE: SITE MET WALGRACHT
75170	WATERMOLEN EN HOF TER WALSKERKE: HOEVE MET WATERMOLEN
72856	HOF TER SCHAEGEN: SITE MET WALGRACHT

⁴⁵ CAI 2017

⁴⁶ CAI 2017

Figuur 24: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart⁴⁷

⁴⁷ CAI 2017

Bovenstaande CAI-waarden tonen aan dat er slechts weinig onderzoek uitgevoerd is in de nabije omgeving van het plangebied. Zo is er enerzijds sprake van een groot aantal laatmiddeleeuwse hoeves met walgracht. De hoeves 'Goed ten Houte', 'Goed ter Morren', 'Goed ten Heede', 'Goed te Wulfskerke' en 'Hof ter Schaegen' zijn nog steeds, mits bouwkundige veranderingen, bewaard gebleven.⁴⁸

Anderzijds worden twee archeologische vindplaatsen vermeld. Te *Stenen Molen* werden enkele steentijdvondsten, ter hoogte van een molen in 1848 opgetrokken, gevonden (CAI: 70936). Er werd een driehoekige pijlpunt gevonden die in het neolithicum gedateerd kon worden. Daarnaast waren ook enkele afslagen en een kernblok van grijze vuursteen aanwezig. Deze konden echter niet nauwkeuriger gedateerd worden. In 2014 werd in de Nieuwpoortstraat te Anzegem (CAI: 211374) een archeologisch vooronderzoek door middel van proefsleuven uitgevoerd door BAAC Vlaanderen. Hierbij werden er verschillende Romeinse sporen blootgelegd, waaronder kuilen, greppels, en paalkuilen, die vermoedelijk behoorden tot een nederzetting. Op basis van de resultaten van het vooronderzoek werd geadviseerd om verder onderzoek uit te voeren, maar dit voorstel werd weerlegd door het Agentschap Onroerend Erfgoed.⁴⁹

1.3.4.2 Ander archeologisch onderzoek in de omgeving

Naast de beknopte weergave van gegevens geraadpleegd op de CAI, worden nog enkele archeologische onderzoeken aangehaald.

In 2014 werd er een archeologisch opgraving, op zo'n 3 km ten zuidoosten van het plangebied *Stientjesstraat*, aan de straat 'Ter Schabbe' door Ruben Willaert bvba uitgevoerd. Hierbij werden sporen gevonden uit verschillende perioden. Er werden drie vermoedelijke waterkuilen aangesneden uit de ijzertijd, enkele percelleringsgreppels en een waterput uit de Romeinse tijd, een middeleeuwse waterput met Karolingisch aardewerk in en enkele greppels uit de middeleeuwen. Deze opgraving bevindt zich juist ten zuidoosten van de kaartgrenzen.⁵⁰

Recent werd ook in de ruimere omgeving van het onderzoeksterrein belangrijk archeologisch onderzoek uitgevoerd. Gezien een vrij gelijkaardige paleolandschappelijke context (de noordelijke flank van de heuvelrug tussen de Schelde- en Leievallei) zijn de resultaten van deze onderzoeken erg relevant voor de verwachting van het terrein in Anzegem.

In 2015 werd een vijftal kilometer ten zuidwesten van het onderzoeksterrein een vlakdekkend archeologisch onderzoek onder leiding van BAAC Vlaanderen aan de Schaapsdreef in Kortrijk uitgevoerd. Tijdens dit onderzoek werden onder andere een grafcirkel uit het Finaal-Neolithicum en woonerven uit de late ijzertijd/Vroeg Romeinse periode en de middeleeuwen aangetroffen. Erg opvallend was een grote ovenstructuur, die nog niet sluitend gedateerd kan worden. Deze oven bevatte mogelijk Michelsbergaardewerk, hetgeen de structuur in het Neolithicum zou dateren.⁵¹

⁴⁸ IOE 2017 ID: 122082

⁴⁹ CORNELIS e.a. 2014

⁵⁰ CAI 2017; ID: 207355

⁵¹ BAEYENS et al. 2015, pp.22-43

Figuur 25: Finaal-Neolithische grafcirkel op de site aan de Schaapsdreef in Kortrijk.⁵²

Een kleine kilometer ten zuiden van de site aan de Schaapsdreef voerde BAAC Vlaanderen aan de Manpadstraat een archeologisch vooronderzoek uit. Binnen het ca 8 ha. grote onderzoeksterrein werden verschillende Romeinse nederzettingssporen aangetroffen. Het noordelijke deel van het onderzoeksterrein omvatte het beekdal van de Grote Wallebeek. In deze zone werden verschillende afvalkuilen blootgelegd.⁵³

In 2015 vond in Zwevegem een grote vlakdekkende archeologische opgraving plaats. Op de site van Zwevegem – Losschaert werden op een terrein van ca 12 ha. verschillende interessante bewoningssporen uit de ijzertijd, Romeinse periode en middeleeuwen aangetroffen. Deze bewoningssporen waren geassocieerd aan verscheidene uitgebreide woonerven. Daarnaast werd ook een Romeins brandrestengrafveld blootgelegd.⁵⁴

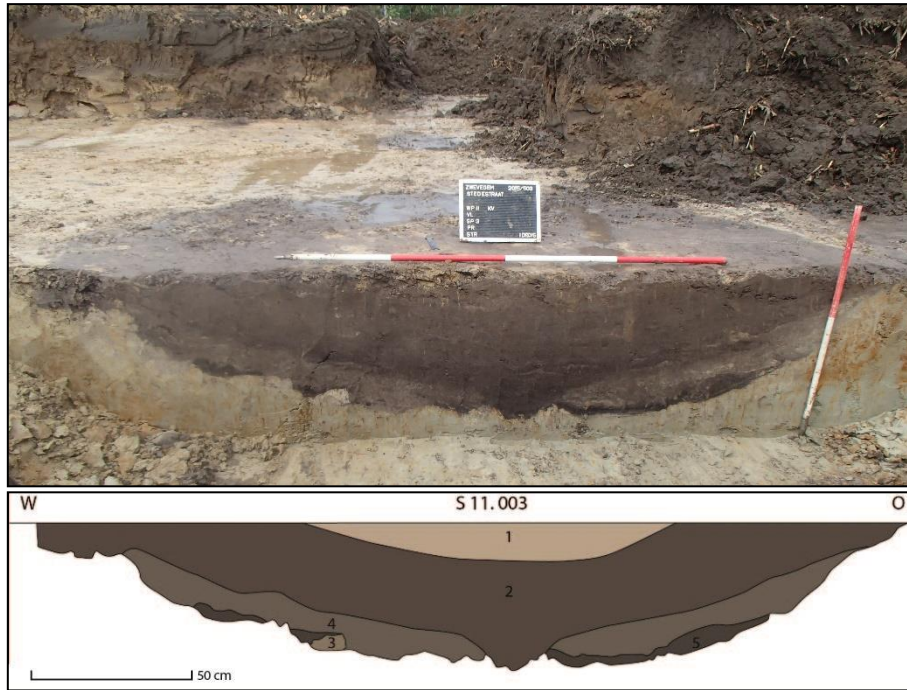
In datzelfde jaar voerde BAAC Vlaanderen een prospectie uit aan de Stedestraat in Zwevegem. Op het ca 1.5 ha grote terrein werden enkel sporen van extensieve bewerking en inrichting van het landschap aangetroffen, te dateren vanaf de late middeleeuwen. Aan de oostelijke zijde van het onderzoeksterrein werd echter ook een waterkuil aangetroffen. Dit spoor kon niet gedateerd worden. De geïsoleerde ligging wijst op een *offsite*-ligging of bij de periferie van een nederzetting. De kern van deze nederzetting lag echter niet binnen het onderzoeksterrein.⁵⁵

⁵² BAEYENS et al. 2015, fig.26

⁵³ VANDEN BORRE et al. 2012, pp.26–48

⁵⁴ HERTOOGHS, S. & BAKX 2016

⁵⁵ VAN DER DOOREN & DEMOEN 2016

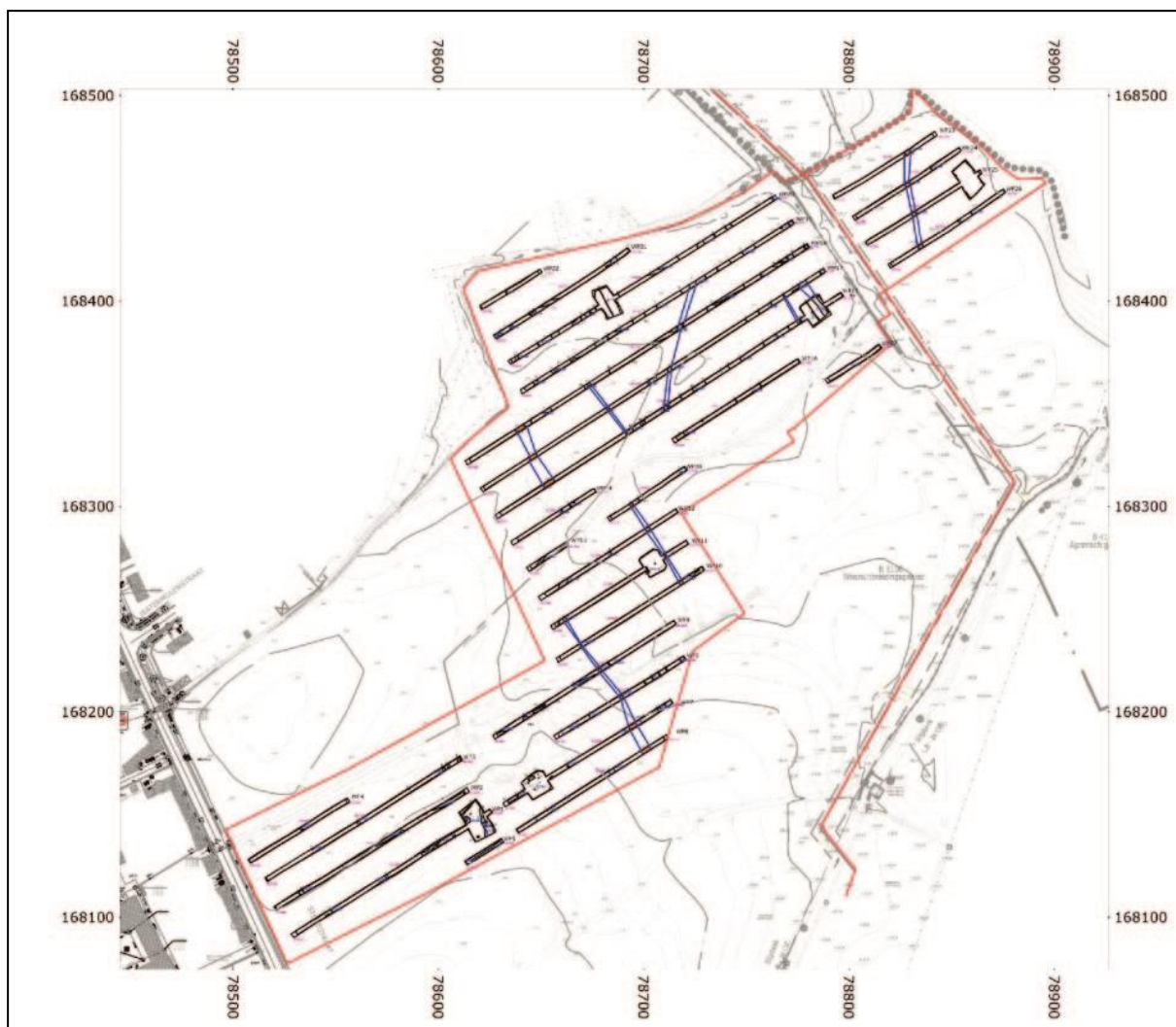

Figuur 26: waterkuil tijdens de prospectie aan de Stedestraat in Zwevegem.⁵⁶

Op enkele naburige percelen werd in 2012 reeds een eerste archeologische prospectie met ingreep in de bodem uitgevoerd door All Archeo (CAI: 159780). Een onderzoeksgebied van ongeveer 5 ha werd door middel van proefsleuven geprospecteerd. De resultaten van dit onderzoek wijzen op de aanwezigheid van een erg natte bodem, die vooral tijdens de nieuwe of nieuwste tijd bewoond werd. Er werden onder meer greppels en drainagebuizen aangesneden. De kuilen en paalsporen bevinden zich vooral in het westen van het terrein (Figuur 27).⁵⁷

⁵⁶ VAN DER DOOREN & DEMOEN 2016, fig.27

⁵⁷ REYNS & VAN CELST 2012

Figuur 27: Overzichtsplan van het vooronderzoek aan de Stedestraat door All Archeo.⁵⁸

In de jaren '90 van vorige eeuw werden tijdens een noodonderzoek in Deerlijk – even ten noorden van het onderzoeksterrein - verschillende sporen uit de vroege en late middeleeuwen aangetroffen. Het ging hierbij onder andere over bewonings- en landbewerkingssporen uit de vroege 13^e tot 15^e eeuw en de funderingen van een 17^e tot 18^e eeuwse hofstede.⁵⁹

Ook in Deerlijk werd in 2016 een proefsleuvenonderzoek onder leiding van BAAC Vlaanderen bvba op een ca 6 ha. groot terrein aan de Vichtesteenweg (een kleine kilometer ten noordoosten van het onderzoeksterrein) uitgevoerd. Dit onderzoek leverde erg beperkte resultaten op. Het meest relevant waren enkele sporen uit de late middeleeuwen, die meer dan waarschijnlijk in verband moeten worden gebracht met een walgrachtsite op een aanliggend perceel. De overige sporen kaderen binnen de extensieve inrichting en exploitatie van het onderzoeksterrein.⁶⁰

⁵⁸ REYNS & VAN CELST 2012, fig.14

⁵⁹ DESCHIETER & DE CLERCQ 1998, p.7

⁶⁰ DEMOEN & KREKELBERGH 2016

1.4 Besluit

1.4.1 Archeologische verwachting

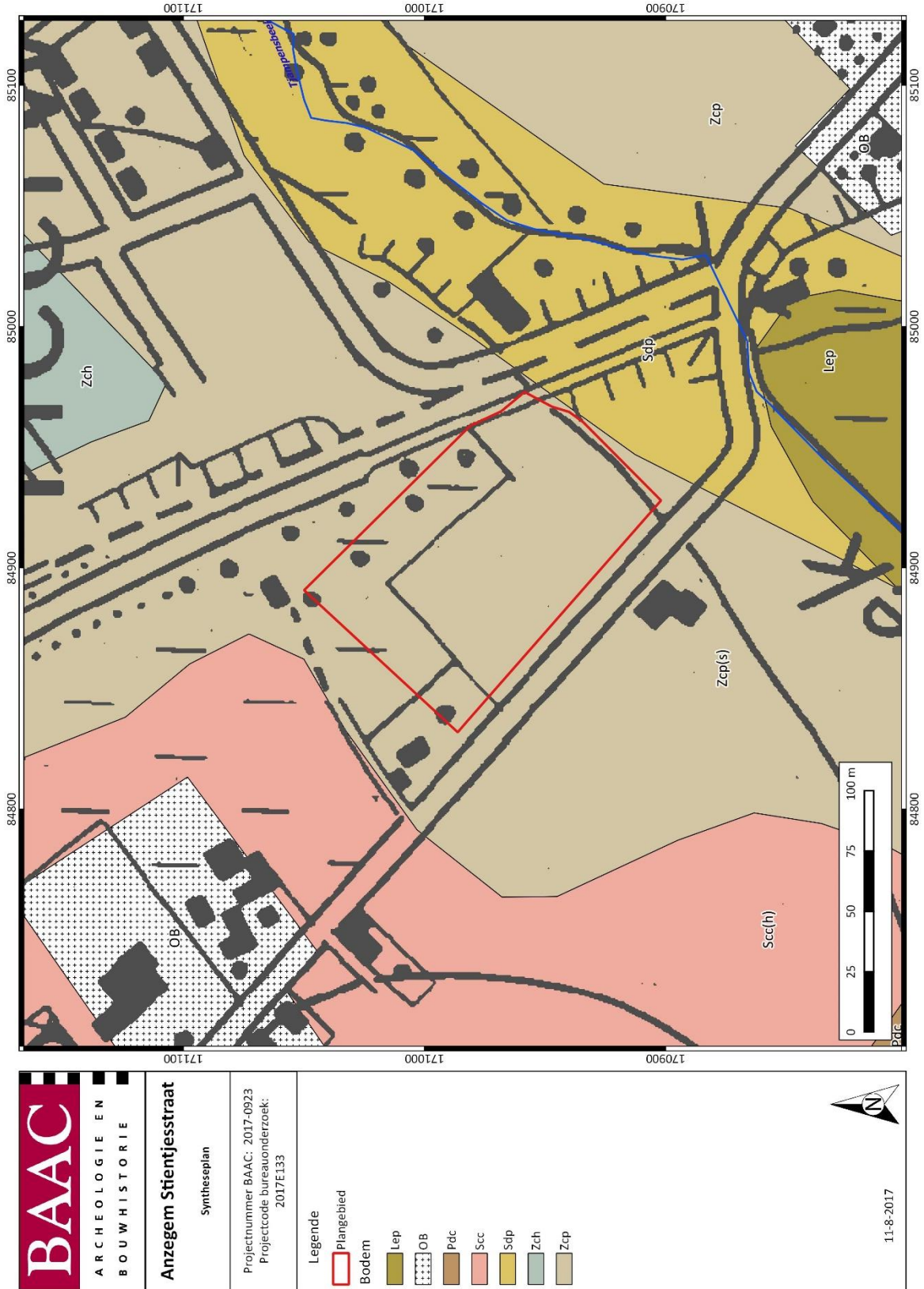
In volgende paragraaf worden de resultaten van het bureauonderzoek gesynthetiseerd tot een concrete archeologische verwachting voor het onderzoeksterrein. Het bureauonderzoek bracht volgende relevante elementen aan het licht:

- Paleolandschappelijke ligging: Het onderzoeksterrein is gesitueerd op de heuvelrug tussen de Schelde- en Leievallei. Het betreft een zwak golvend overgangslandschap, bestaande uit (meestal) genivelleerde duincomplexen, tussen beide valleibodems of laagvlakten en de hogere heuvelrug. Dergelijke overgangslandschappen worden gekenmerkt door een grote biodiversiteit, hetgeen in het verleden een grote aantrekkingskracht had op de mens bij de keuze van nederzittingslocaties. De nabijheid van een rivierbedding voor het plangebied creëert bovendien een verhoogde verwachting op menselijke aanwezigheid. Het plangebied bevindt zich immers op een zuidgerichte helling aan de oever van een beek.
- Bodem: Het plangebied kent volgens de bodemkaart van Vlaanderen een matig droge zandbodem met een bedolven profiel (Zcp(s)-bodemtype). In de nabije omgeving komen voornamelijk lemige zandbodems en zandleembodems voor, die een bouwvoor met een gemiddelde dikte van 30 cm vertonen. Verder veroorzaken de holocene eolische afzettingen met een dikte van 0,5 m -gekarteerd op de Quartairgeologische kaart- een hoge verwachting op de mogelijke aanwezigheid van intacte steentijdsporen en -vondsten. De afzetting dekt de pleistocene ondergrond af en beschermt deze tegen verstering.
- Cartografische bronnen 18^e en 19^e eeuw: Op basis van het uitgevoerde cartografische bureauonderzoek kan als besluit gesteld worden dat het onderzoeksgebied in de 18^e en 19^e eeuw geen bebouwing kende. Het plangebied was gesitueerd in een intensief gecultiveerd landschap en werd als akkerland in gebruik genomen.
- CAI-waarden en archeologisch onderzoek: In een straal van ca 3 km rondom het plangebied zijn een aantal archeologisch gedocumenteerde sites en sporen voor handen. Zo is er sprake van enkele vuurstenen artefacten, een aantal ijzertijdsporen, een -vermoedelijk- Romeinse nederzetting, enkele middeleeuwse sporen en verscheidene walgrachtsites daterend uit de late middeleeuwen.

Verder wijst recent archeologisch onderzoek op de hoger gelegen dalflanken van de Leievallei op belangrijke archeologische sites uit de metaaltijden (grafvelden en nederzettingen), de Romeinse periode (grafvelden en nederzettingen), vroege middeleeuwen (rurale nederzettingen), volle middeleeuwen (rurale nederzettingen) en late middeleeuwen (intensieve exploitatie van het landschap met typische hoevedomeinen met walgracht als spil van de ontginningen). Het valt op dat deze nederzettingen zich vaak binnen het overgangslandschap tussen de valleibodems en de hogere heuvelrug bevinden.

- Gekende verstoringen: Aan de hand van topografische kaarten en luchtfoto's voor de periode 18^e-21^e eeuw werd vastgesteld dat er mogelijk geen sprake is van verstoringen gedurende de laatste eeuwen, waardoor de kans op het treffen van archeologische sporen hoog is. De potentiële impact op de bodem inzake landbouw en bodemgebruik is echter niet gekend, maar aangezien het plangebied in het verleden en heden als akkerland wordt gebruikt, is bodemverstoring reëel.
- Geplande verstoringen: Het volledige plangebied zal verstoord worden ten gevolge van de aanleg van een verkaveling bestaande uit 7 loten, een wadi en een weg.

De historische en cartografische gegevens tonen aan dat de regio van het onderzoeksgebied reeds vanaf de Romeinse tijd, en mogelijk zelfs vanaf de steentijden, in gebruik zou kunnen geweest zijn. Ondanks deze bureaustudie is het onmogelijk met zekerheid te zeggen of er al dan niet archeologische sites aanwezig zijn binnen het plangebied.

Figuur 28: Syntheseplan

1.4.2 Potentieel op kennisvermeerdering

Op basis van het bureauonderzoek voor het plangebied *Anzegem Stientjesstraat* werden niet voldoende gegevens verzameld om de aan- of afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven. Desondanks kan een gemotiveerde uitspraak gedaan worden over het al dan niet moeten nemen van verdere maatregelen.

Het potentieel op kennisvermeerdering bij verder onderzoek wordt door volgende elementen gestaafd:

- Bewaringsomstandigheden van het bodemarchief: De bewaringsomstandigheden van het bodemarchief lijken goed. Het plangebied is gelegen in een zone met een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Cartografische bronnen vanaf de 18^e eeuw bevestigen dit. Tevens zijn aan de hand van luchtfoto's uit de 20^e en 21^e eeuw geen verstoringen waarneembaar. De potentiële impact op de bodem inzake landbouw en bodemgebruik is echter niet gekend.
- CAI en ander archeologisch onderzoek: CAI en ander archeologisch onderzoek: In de nabije omgeving zijn reeds archeologische waarden aangetroffen vanaf de steentijden tot de nieuwe tijden.
- Geplande werken: De geplande ingreep van een verkaveling bestaande uit 7 wooneenheden, privétuinen, een wadi en een weg zal het eventueel archeologisch bodemarchief verstoren.

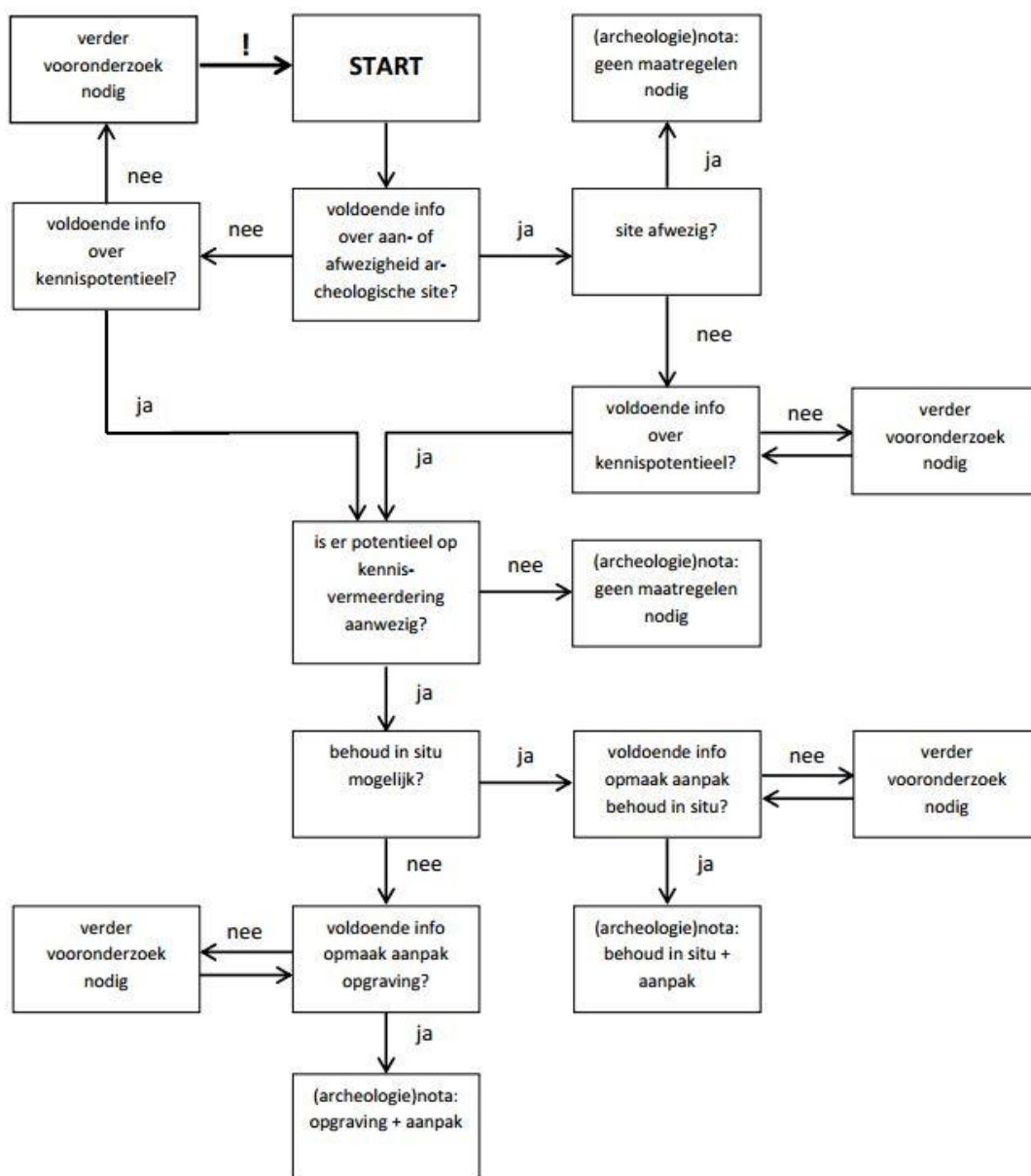
1.4.3 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

De doelstelling van het vooronderzoek – het vaststellen van de aanwezigheid van een archeologische site en de karakteristieken en bewaringstoestand van deze site, alsook een analyse van de relatie met het landschap, de waarde en de impact van de geplande werken – werd tijdens het bureauonderzoek niet gehaald. Er moet dan ook in eerste instantie worden overgegaan tot verder vooronderzoek.

Tijdens de bureaustudie werd de aanwezigheid van mogelijke archeologische relevante waarden noch bevestigd, noch ontkend. Ten gevolge van de paleolandschappelijke ligging en de gekende archeologische waarden in de directe nabijheid is de kans op het aantreffen van steentijdsites en/of -vondsten reëel. Daarnaast zijn er een aantal CAI-waarden en andere archeologische sites op de hoger gelegen dalflanken van de Leievallei daterend in de metaaltijden tot en met de late middeleeuwen voor handen.

Tijdens verder vooronderzoek moet de staat van het bodemarchief ter hoogte van het onderzoeksterrein verder onderzocht worden. Enkel dan kan worden vastgesteld of er zich relevante archeologische niveaus bevinden. Ook kan worden vastgesteld of de geplande bodemingrepen een impact hebben op deze mogelijke archeologische niveaus.

Aan de hand van de beslissingsboom kan gesteld worden dat er niet voldoende info over de aan- of afwezigheid van een archeologische site vastgesteld kon worden. Eveneens was er niet voldoende info over het kennispotentieel van het onderzoeksgebied voor handen, waardoor verder vooronderzoek nodig is.

Figuur 29: beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek.⁶¹

⁶¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016a, fig.3.

1.5 Samenvatting

In het kader van een verkavelingsaanvraag werd een archeologienota opgemaakt voor het plangebied *Anzegem Stientjesstraat*. De geplande aanleg van 7 wooneenheden op een perceel van ca 1 ha zal potentieel archeologisch bodemarchief verstoren.

Het doel van de archeologienota was het inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied en het opstellen van een programma van maatregelen voor een (eventueel) vervolgonderzoek. Gebaseerd op de resultaten van het uitgevoerde bureauonderzoek is de noodzaak voor verder archeologisch onderzoek op het terrein bevestigd.

Het projectgebied bevindt zich op de heuvelrug tussen de Schelde- en Leievallei. Deze paleolandschappelijke ligging creëert, samen met het reeds aangetroffen steentijdmateriaal in de nabije regio, een verhoogde verwachting op steentijdmateriaal en/of -sporen. Ook is er sprake van een verhoogde kans op archeologische waarden daterend in de metaaltijden tot en met de late middeleeuwen. De bureaustudie verschaft momenteel geen eenduidigheid over de aan- of afwezigheid van steentijdmateriaal alsook de opbouw van het bodemarchief, waardoor mogelijke cultuurlagen vernietigd kunnen worden bij de verkavelingsaanleg. Een landschappelijk booronderzoek zal meer informatie over de geomorfologie binnen het plangebied kunnen achterhalen en een verder vervolgonderzoek al dan niet uitsluiten.

2 Bijlagen

2.1 Lijst met figuren

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart	2
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)	3
Figuur 3: Plangebied op orthofoto uit 1971	6
Figuur 4: Plangebied op orthofoto uit 1979-1990	7
Figuur 5: Plangebied op meest recente orthofoto	8
Figuur 6: Inplantingsplan met weergave van toekomstige inplanting	9
Figuur 7: Doorsnede geplande wadi	10
Figuur 8: Doorsnede geplande doorgang	10
Figuur 9: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen II (DHM II)	14
Figuur 10: Plangebied en hoogteprofielen op het DHM II	15
Figuur 11: Hoogteverloop terrein	16
Figuur 12: Plangebied op de tertiairgeologische kaart	18
Figuur 13: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:200.000	19
Figuur 14: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:50.000	20
Figuur 15: Kenmerken van de quartairgeologische kaart betreffende het plangebied	21
Figuur 16: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen	22
Figuur 17: Plangebied op de Villaretkaart	25
Figuur 18: Plangebied op de Ferrariskaart	26
Figuur 19: Plangebied op de Vandermaelenkaart	27
Figuur 20: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen	29
Figuur 21: Plangebied op de Poppkaart	30
Figuur 22: Plangebied op Topografische kaart uit 1862	31
Figuur 23: Plangebied op Topografische kaart uit 1884	32
Figuur 24: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart	34
Figuur 25: Finaal-Neolithische grafcirkel op de site aan de Schaapsdreef in Kortrijk.	36
Figuur 26: waterkuil tijdens de prospectie aan de Stedestraat in Zwevegem.	37
Figuur 27: Overzichtsplan van het vooronderzoek aan de Stedestraat door All Archeo.	38
Figuur 28: Synthesepan	41
Figuur 29: beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek.	43

2.2 Lijst met tabellen

Tabel 1: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.	33
---	----

2.3 Plannenlijst

Plannenlijst Anzegem Stientjesstraat	Projectcode bureauonderzoek 2017E133
Plannummer	Figuur 1
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op topografische kaart.
Aanmaakschaal	1:10.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/07/2017 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 2
Type plan	Kadasterkaart
Onderwerp plan	Plangebied op het GRB (kadasterkaart)
Aanmaakschaal	1:250
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/07/2017 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 3
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Plangebied op orthofoto 1971
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/07/2017 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 4
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Plangebied op orthofoto 1979-1990
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/07/2017 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 5
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Plangebied op orthofoto
Aanmaakschaal	1:2.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/07/2017 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 6
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Plan met weergave toekomstige inplanting
Aanmaakschaal	1:250
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend
Plannummer	Figuur 9
Type plan	Digitaal Hoogtemodel
Onderwerp plan	Plangebied en omgeving op DHM Vlaanderen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/07/2017 (raadpleging)

Plannummer	Figuur 10
Type plan	Digitaal Hoogtemodel
Onderwerp plan	Plangebied op DHM Vlaanderen met hoogteprofiellocaties
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	25/07/2017 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 12
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op tertiairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:50.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/07/2017 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 13
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op quartairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:200.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/07/2017 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 14
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op quartairgeologische kaart
Aanmaakschaal	1:50.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	24/07/2017 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 16
Type plan	Geologische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op bodemkaart
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	25/07/2017 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 17
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Topografische kaart van Villaret
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1745-1748
Datum	24/07/2017 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 18
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Topografische kaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgeteld door Joseph de Ferraris
Aanmaakschaal	1:11.520
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1771-1778
Datum	24/07/2017 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 19
Type plan	Historische kaart

Onderwerp plan	Topografische kaart, opgesteld door Philippe Vandermaelen
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1846-1854
Datum	24/07/2017 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 20
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	1:20.000
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1843-1845
Datum	24/07/2017 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 21
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op Poppkaart
Aanmaakschaal	1:2.500
Aanmaakwijze	Analoog
Aanmaakdatum	1842-1879
Datum	24/07/2017 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 22
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op topografische kaart 1862
Aanmaakschaal	1:200.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	25/07/2017 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 23
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Plangebied op topografische kaart 1884
Aanmaakschaal	1:200.000
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	25/07/2017 (raadpleging + plot door BAAC)
Plannummer	Figuur 24
Type plan	Centraal Archeologische Inventaris
Onderwerp plan	Plangebied op CAI-kaart
Aanmaakschaal	1:1
Aanmaakwijze	Digitaal
Aanmaakperiode	2001-2016
Datum	26/07/2017 (raadpleging)
Plannummer	Figuur 28
Type plan	Syntheseplan
Onderwerp plan	Syntheseplan op bodemkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	11/08/2017 (raadpleging + plot door BAAC)

2.4 Digitale bijlagen

2.4.1 Inplantingsplan verkaveling

3 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016a. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 2.0)*, Brussel.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016b. Geoportaal GGA. Available at: <https://geo.onroerendergoed.be>.
- AGIV, 2017a. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- AGIV, 2017b. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Digitaal Hoogte Model.
- AGIV, 2017c. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Grootschalig Referentiebestand (GRB).
- AGIV, 2017d. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur, 1971, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- AGIV, 2017e. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Orthofotomozaïek, kleinschalig, zomeropnamen, kleur, 1979-1990, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- AGIV, 2017f. AGENTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- Anon, 2008. Het bekkenbeheerplan van het Leiebekken. Integraal waterbeleid in de praktijk.
- BAEYENS, N. et al., 2015. *Archeologische opgraving: Kortrijk- Schaapsdreef*, Mariakerke-Gent.
- BEYAERT, M. et al., 2006. *België in kaart. De evolutie van het landschap in drie eeuwen cartografie*, Brussel: Uitgeverij Lannoo.
- BOGEMANS, F., 2007. *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart van Vlaanderen, kaartblad 29, Kortrijk, schaal 1/50 000. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie*, Brussel.
- VANDEN BORRE, J. et al., 2012. *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem. Kortrijk, Mandpadstraat ("Barco")*, Gent (Drongen).
- CAI, 2017. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerendergoed.be/>.
- CARTESIUS, 2017a. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.
- CARTESIUS, 2017b. Cartesius.
- CORNELIS, L., KREKELBERGH, N. & VANOVERBEKE, R., 2014. Archeologische prospectie met ingreep in de bodem - Anzegem Nieuwpoortstraat.
- DEMOEN, D. & KREKELBERGH, N., 2016. *Archeologienota met ingreep in de bodem: Deerlijk De Spijker, BAAC Vlaanderen Rapport 269*, Gent (Mariakerke).

- DESCHIETER, J. & DE CLERCQ, W., 1998. Sporen uit de vroege en late middeleeuwen bij archeologisch noodonderzoek in Deerlijk (W.-VI.). *Archeologia Mediaevalis*, 21.
- VAN DER DOOREN, L. & DEMOEN, D., 2016. *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Zwevegem – Stedestraat. Rapport 171*, Mariakerke-Gent.
- DOV VLAANDEREN, 2017a. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2017b. Databank Ondergrond Vlaanderen, Neogeen/paleogeen (Tertiair). Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- DOV VLAANDEREN, 2017c. Databank Ondergrond Vlaanderen, Quartair. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- GEOPUNT, 2017a. GEOPUNT VLAANDEREN.
- GEOPUNT, 2017b. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2017c. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2017d. GEOPUNT VLAANDEREN: Kaart Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be> [Accessed August 2, 2016].
- GEOPUNT, 2017e. GEOPUNT VLAANDEREN: Popp-kaart Vlaanderen (1842-1879). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2017f. GEOPUNT VLAANDEREN: Villaretkaart (1745-1748). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2017g. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.
- GEOPUNT, 2017h. Toelichting: Vandermaelen (1846-1854). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/93795cd6-66d3-4310-83b2-5443adfee403>.
- HERTOGHS, S. & BAKX, R., 2016. *Evaluatierapport: Archeologische opgraving Zwevegem Losschaert zone 1, 2 en 3*, Gent (Mariakerke).
- IOE, 2017. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroenderfgoed.be>.
- KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË, 2016. Toelichting: Ferraris (kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden). Available at: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.
- DE MOOR, G., 1997. *Toelichting bij de quartairgeologische kaart van België, Vlaams Gewest: Kaartblad 21 Tielt*, Gent.
- DE MOOR, G. & MOSTAERT, F., 1993. *Geomorfologische kaart van België 1:50000. Kaartblad Oostende*, Leuven.
- REYNS, N. & VAN CELST, M., 2012. *Archeologisch vooronderzoek Zwevegem – Stedestraat, Rapporten*

All-Archeo bvba 68,